

**RÄDDNINGSTJÄNSTEN
STORGÖTEBORG**

Handlingsprogram 2020–2023

enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO)

Räddningstjänstförbundet Storgöteborg
att gälla från 2022-01-01

Förbundsfullmäktige

Beslutad 2019-11-28, reviderad 2021-12-14

Diarienummer 0061/19

Innehåll

1	Inledning	4
2	Beskrivning av Räddningstjänsten Storgöteborg	5
3	Styrning av skydd mot olyckor	8
3.1	Den enskildes ansvar enligt LSO	8
3.2	Kommunens ansvar enligt LSO	8
3.3	Modell för målstyrning	9
4	Risker	11
4.1	Övergripande.....	11
4.1.1	<i>Förbundets riskbild</i>	11
4.1.2	<i>Räddningsinsatser</i>	13
4.2	Brand i byggnad.....	14
4.3	Brand utomhus.....	15
4.4	Trafikolycka	16
4.5	Olycka med farliga ämnen	17
4.6	Naturolycka	17
4.7	Drunkning.....	18
4.8	Nödställd person	18
4.9	Antagonistiska hot och händelser	19
5	Värdering	20
6	Mål	22
7	Förebyggande – förmåga och verksamhet	27
7.1	Tillsyn	27
7.1.1	<i>Kompetenskrav</i>	28
7.2	Stöd till den enskilde	28
7.3	Rengöring och brandskyddskontroll	29
7.3.1	<i>Kompetenskrav</i>	30
7.4	Övriga förebyggande åtgärder.....	30
7.4.1	<i>Samverkan med andra myndigheter</i>	30
7.4.2	<i>Förebyggande strategier</i>	31
8	Räddningstjänst – förmåga och verksamhet	33
8.1	Övergripande.....	33

8.1.1	<i>Tillgång till egna resurser</i>	35
8.1.2	<i>Kompetenskrav</i>	39
8.1.3	<i>Tillgång till resurser i samverkan med andra kommuner</i>	41
8.1.4	<i>Alarmering</i>	41
8.1.5	<i>Responstid</i>	41
8.1.6	<i>Brandvattenförsörjning</i>	43
8.1.7	<i>Samverkan med andra aktörer</i>	43
8.1.8	<i>Varning och information till allmänheten</i>	44
8.2	Per olyckstyp	44
8.2.1	<i>Brand i byggnad</i>	44
8.2.2	<i>Brand utomhus</i>	45
8.2.3	<i>Trafikolycka</i>	46
8.2.4	<i>Olycka med farliga ämnen</i>	47
8.2.5	<i>Naturolycka</i>	48
8.2.6	<i>Drunkning</i>	48
8.2.7	<i>Nödställd person</i>	49
8.2.8	<i>Antagonistiska hot och händelser</i>	49
8.3	Ledning i räddningstjänsten	50
8.4	Samtidiga och omfattande räddningsinsatser	53
8.5	Räddningstjänst under höjd beredskap	54
9	Uppföljning, utvärdering och lärande	56
9.1	Planering och uppföljning av verksamheten.....	56
9.2	Lärande från räddningsinsatser	56
Bilagor	58
	Bilaga A: Dokumentförteckning.....	58
	Bilaga B: Beskrivning av samråd	58
	Bilaga C: Hamnar och dess gränser i vatten.....	58

1 Inledning

Enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO)¹ är kommuner skyldiga att ha ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet och ett för räddningstjänst.

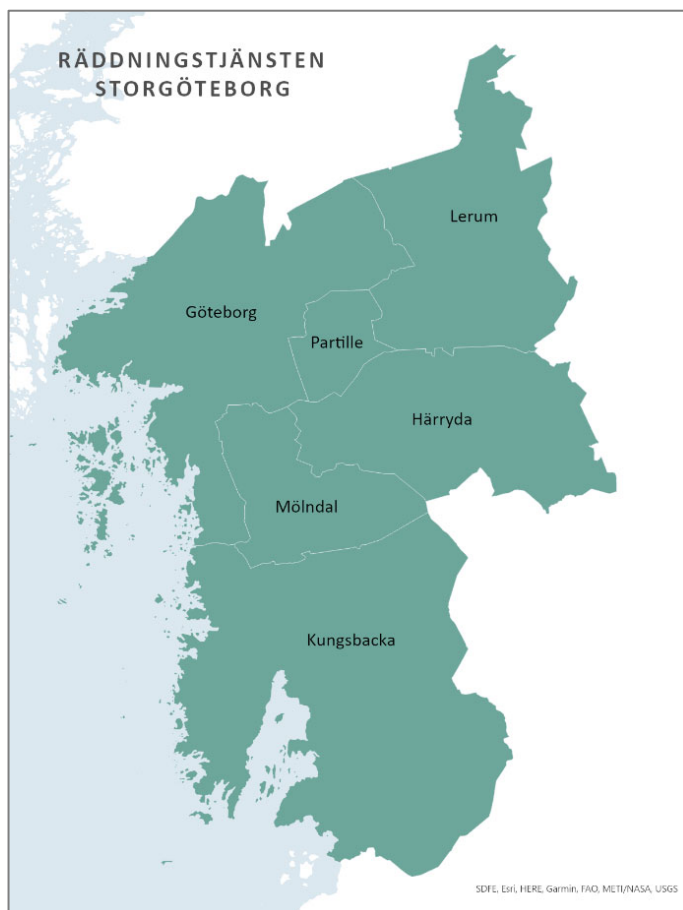
Räddningstjänstförbundet Storgöteborg (RSG) är ett kommunalförbund med sex medlemskommuner; Göteborg, Härryda, Kungsbacka, Lerum, Mölndal och Partille. Medlemskommunerna har gett RSG i uppdrag att ansvara för räddningstjänst samt förebyggande skydd mot brand enligt LSO.

Detta dokument utgör RSG:s gemensamma handlingsprogram enligt 3 kap 3 och 8 §§ LSO.

¹ SFS 2003:778. *Lag om skydd mot olyckor (LSO)*. Stockholm: Justitiedepartementet

2 Beskrivning av Räddningstjänsten Storgöteborg

Räddningstjänsten Storgöteborg är ett kommunalförbund med sex medlemskommuner; Göteborg, Härryda, Kungsbacka, Lerum, Mölndal och Partille. Förbundets område sträcker sig därmed in i både Hallands och Västra Götalands län. (Figur 1)

Figur 1. Räddningstjänsten Storgöteborgs geografiska område.

Den totala arealen är 3 300 kvadratkilometer, varav drygt 50 procent är landareal. Inom området bor det, enligt folkbokföringen 31 december 2020, omkring 850 000 invånare. Under dagtid befinner sig dock fler personer inom området, då exempelvis inpendlingen till området är större än utpendlingen.

Under perioden 2016–2020 har befolkningen inom förbundet ökat med drygt 40 000 personer, vilket motsvarar en befolkningsökning på ungefär 5,1 % (Tabell 1). Motsvarande siffra för riket i sin helhet är under samma period 3,8 %. Befolkningsprognoser från Statistikmyndigheten (SCB) visar en förväntad befolkningsökning på cirka 4,0 % fram till 2025 och med 8,0 % fram till 2030².

² Statistikmyndigheten (SCB), 2021. *Statistikdatabasen*. <http://www.statistikdatabasen.scb.se> [Hämtad april 2021]

Tabell 1. Folkmängd och procentuell befolkningsökning per kommun 2016–2020 (SCB, 2021)²

Folkmängd per kommun och år	2016	2017	2018	2019	2020	Befolkningsökning 2016–2020
Göteborg	556 640	564 039	571 868	579 281	583 056	4,7 %
Härryda	37 108	37 412	37 802	37 977	38 246	3,1 %
Kungsbacka	80 442	81 986	83 348	84 395	84 930	5,6 %
Lerum	40 692	41 510	42 137	42 568	43 020	5,7 %
Mölnadal	64 465	66 121	68 152	69 364	69 901	8,4 %
Partille	37 316	37 880	38 443	39 289	39 512	5,9 %
Totalt	816 663	828 948	841 750	852 874	858 665	5,1 %

Andelen äldre invånare förväntas procentuellt sett öka mer än andelen yngre. Ökningen av antalet personer i de äldsta åldersgrupperna är mest betydelsefullt ur riskhänseende då detta bland annat påverkar behovet av vård och omsorg, men också för att det kan förändra den totala olycksstatistiken för vissa typer av händelser, exempelvis bostadsbränder.

RSG:s förbundsområde är en storstadsregion med en komplex och föränderlig samhälls- och riskbild. Inom området finns bland annat tätbefolkad innerstadsbebyggelse, stora industrier, omfattande hamnverksamhet, raffinaderier och lagring av petroleumprodukter, stora publika anläggningar samt viktiga besluts- och kunskapscentrum. I området finns flera tätorter med de risker det innebär. Det finns även landsbygd med både åkermark och skog. Områdets västra sida utgörs av en lång kuststräcka med skärgård och skärgårdsbebyggelse, vilket innebär en specifik riskbild.

Stora delar av RSG:s förbundsområde befinner sig i en exploateringsintensiv period. Detta innebär bland annat byggande av många höga byggnader och underjordiska anläggningar. En del av byggnationen är tekniskt komplicerad och ställer allt högre förväntningar såväl i det förberedande skedet som vid räddningsinsats.

RSG har under de senaste åren genomfört 8 500–9 000 räddningsuppdrag per år. Av dessa är omkring hälften föranledda av en olycka eller ett tillbud som kan kräva någon form av räddningsinsats inom ramen för 1 kap 2 § LSO. Resterande räddningsuppdrag består av hjälp till andra samhällsaktörer, till exempel polis och ambulans, obefogade automatlarm, undersökning av förmodade bränder och andra avtalade uppdrag.

Göteborgs kommun är den största kommunen inom förbundsområdet, sett till befolkningsantalet, och det är även en ledande stad i Västsverige. Den totala arealen är drygt 1 000 kvadratkilometer, varav knappt hälften är landyta. I kommunen bor drygt 583 000 invånare och den präglas av stora områden med storstadsbebyggelse och industriverksamhet, men där finns även inslag av jordbruksmark och skogsområden. Bostadsbeståndet består till stora delar av flerbostadshus i tät stadsbebyggelse med flera större höghusområden. Västerut finns skärgården med dess marina miljö som utgörs bland annat av flera större öar med tät småhusbebyggelse.

Härryda kommun ligger mellan Göteborg och Borås. Kommunen har drygt 38 000 invånare och största tätorten är Mölnlycke, som ligger i den västra delen av kommunen. Mitt i kommunen ligger Göteborg Landvetter Airport som är en viktig nod för hela Göteborgsregionens transportsystem. Flygplatsen är också en av de större arbetsgivarna i kommunen. Kommunens totala areal är cirka 300 kvadratkilometer, varav största delen är landyta. Ungefär halva kommunens yta är täckt av skog och det finns flera större sjöar.

Kungsbacka kommun ligger i Hallands län och är förbundets sydligaste och största kommun till ytan. Kommunens totala areal är nästan 1 500 kvadratkilometer, varav ungefär 40 % är landyta. Kommunens karaktär formas bland annat av skogsområden i östra delen, jordbrukslandskap, den långa kustremsan mot havet i väster samt bitvis mycket tät villa-bebyggelse. Kommunen har cirka 85 000 invånare, varav cirka 24 000 i Kungsbacka stad. Där finns bland annat en stadskärna med trähusbebyggelse som är av kulturhistoriskt intresse.

Lerums kommun ligger i förbundets nordöstra del, som kännetecknas av ett kuperat bergs- och skogslandskap med åkermark i dalgångarna och många sjöar. Totalarealen är drygt 300 kvadratkilometer, varav största delen är landyta. Kommunen har 43 000 invånare och den stora tätorten i kommunen är Lerum. Andra orter i kommunen är Stenkullen, Floda, Gråbo och Sjövik. Historiskt sett finns en koppling till olika transportleder som järnväg och vattendrag för flera av dessa orter.

Mölndals kommun ligger närmast söderut med en befolkning på 70 000 invånare och en total areal på 150 kvadratkilometer, mestadels landyta. I kommunen finns fyra större tätorter: Mölndal, Kålleröd, Lindome och Hällesåker. Norra delen av kommunen är formad för att ingå i ett industrialiserat storstadsområde med moderna bostadsmiljöer. Kommunens södra del karaktäriseras mer av odlingslandskap, olika former av natur- och skogsområde med traditionell bostadsbebyggelse.

Partille kommun är till ytan en av landets minsta kommuner, med en total areal på knappt 60 kvadratkilometer. Sett till folkmängden, cirka 40 000 invånare, är dock Partille i paritet med en medelstor kommun i Sverige. Kommunen är alltså relativt tätbefolkad och stora delar av dess yta utgörs av tätort. Samtidigt finns det kuperade skogs- och bergsområden i kommunens norra del samt flera sjöar i söder.

3 Styrning av skydd mot olyckor

LSO innehåller bestämmelser om hur skyddet mot olyckor ska hanteras. I LSO:s första kapitel beskrivs att människors liv och hälsa, egendom och miljö ska skyddas på ett tillfredsställande och likvärdigt sätt. Ansvaret för skydd mot olyckor delas mellan den enskilde, kommun och stat.

3.1 Den enskildes ansvar enligt LSO

En utgångspunkt för LSO är att den enskilde (allmänheten) har det huvudsakliga ansvaret att skydda sig mot olyckor och begränsa skador när olyckor sker. Den enskildes ansvar regleras i kapitel 2. Där står det bland annat att den som äger en byggnad eller annan anläggning, eller den som är ansvarig för en verksamhet, ska vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand.

De befintliga förutsättningarna hos den enskilde kan påverka möjligheterna att genomföra effektiva räddningsinsatser.

3.2 Kommunens ansvar enligt LSO

Kommunen har skyldigheter i form av förebyggande verksamhet, räddningstjänst samt efterföljande åtgärder. För att skydda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ska kommunen se till att åtgärder vidtas för att förebygga bränder och förhindra eller begränsa skador till följd av bränder samt, utan att andras ansvar inskränks, verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder. Räddningstjänsten ska planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt. Verksamheten ska anpassas efter den riskbild som finns inom det geografiska området.

Medlemskommunerna har gett RSG i uppdrag att ansvara för räddningstjänst samt förebyggande skydd mot brand enligt LSO. Detta innebär bland annat att:

- ansvara för kommunal räddningstjänst inom medlemskommunernas geografiska område
- planera och organisera förebyggande verksamhet så att den effektivt bidrar till att förebygga bränder samt förhindra eller begränsa skador till följd av bränder
- ansvara för tillsyn och övrig myndighetsutövning som åligger kommunen enligt LSO
- tillse att kommunernas ansvar för brandskyddskontroll och sotning/rengöring av fasta förbränningsanordningar uppfylls
- tillse att olyckor undersöks för att i skälig omfattning klarlägga orsakerna till olyckorna, olycksförloppen och hur insatserna har genomförts
- ge råd och information inom räddningstjänstens kompetensområden
- ansvara för tillkommande uppgifter under höjd beredskap.

Förebyggande skydd mot andra olyckor än mot brand ingår inte i RSG:s uppdrag. Respektive medlemskommun är ansvarig för att verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder samt att samordna kommunens totala arbete för skydd mot olyckor enligt LSO.

RSG ska med sin specialkompetens på lämpligt sätt stödja medlemskommunerna. Vidare ingår det att fullfölja de skyldigheter som åvilar de ingående kommunerna enligt lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE)³. RSG kan i övrigt åta sig uppgifter i nära anslutning till dess lagstadgade verksamhet.

³ SFS 2010:1011. Lag om brandfarliga och explosiva varor (LBE). Stockholm: Justitiedepartementet

Uppdraget regleras i en förbundsordning⁴ och RSG agerar som egen myndighet. I de fall förväntan på kommunen rör angelägenheter som ingår i RSG:s uppdrag enligt förbundsordningen, så är RSG kommun i sakfrågan.⁵

Brandvattenförsörjning är i grunden en kommunal angelägenhet. Eftersom huvudmannaskapet för vattenledningsnätet fungerar olika i medlemskommunerna behöver brandvattenplaner tas fram som tydliggör ansvar och strategi för att trygga brandvattenförsörjningen. RSG avser följa riktlinjerna i Svenskt Vattens P114⁶ angående brandvattenplaner samt i samråd med kommunerna och VA-huvudmännen tillse att befintligt och tillkommande brandpostnät uppfyller de tekniska riktlinjerna i samma publikation.

Enligt LSO är kommuner skyldiga att ha ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet och ett för räddningstjänst. Handlingsprogrammet utgör RSG:s styrdokument för verksamheten enligt LSO. Handlingsprogrammet har sin grund i en samlad analys, som i huvudsak består av en riskanalys enligt LSO (riskidentifiering och riskvärdering) för RSG:s geografiska område, sakkunskap samt den politiska inriktningen.

Handlingsprogrammet beskriver även RSG:s övergripande mål inom LSO-området samt drar upp breda riktlinjer för de kommande åren. Handlingsprogrammet ska visa hur RSG arbetar för att uppnå de nationella målen i LSO och, utifrån den riskbild och de behov som finns, utforma lokalt anpassade mål för både räddningstjänst och förebyggande verksamhet.

Handlingsprogrammen antas av fullmäktige för varje ny mandatperiod eller vid betydande förändringar och är ett styrdokument som återspeglar den politiska viljan när det gäller att förebygga bränder och bedriva effektiv räddningstjänst. Innan programmet antas ska samråd ha skett med de myndigheter som kan ha ett väsentligt intresse i saken (Bilaga B). Förbundsstyrelsen är ansvarig för utvärdering och uppföljning av resultat som uppnåtts enligt handlingsprogrammet.

Handlingsprogrammet har utarbetats i dialog med RSG:s organisation, RSG:s förbundsstyrelse och myndigheter som berörs av RSG:s verksamhet enligt LSO. Handlingsprogram 2020–2023 fastställdes av förbundsfullmäktige 2019-11-28.

RSG:s handlingsprogram enligt LSO har därefter reviderats i enlighet med Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) föreskrifter och allmänna råd om innehåll och struktur i kommunens handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst⁷. Reviderad version av handlingsprogram 2020–2023 fastställdes av förbundsfullmäktige 2021-12-14.

3.3 Modell för målstyrning

RSG:s modell för målstyrning (Figur 2) bygger på en tillitsbaserad grund och har sin utgångspunkt i att med sina mål eftersträva önskade effekter. Modellen innefattar tre perspektiv *Individ och Samhälle*, *Process och Organisation* samt *Medarbetarskap och Ledarskap*. Inom varje perspektiv finns målbilder som pekar ut en riktning på längre sikt. Till varje målbild finns några effektmål. Utifrån uppdrag och roll definierar varje avdelning sitt bidrag, så

⁴ RSG (2018). *Förbundsordning för Räddningstjänstförbundet Storgöteborg – att gälla från 2018-12-01*. <http://www.rsgbg.se/om-oss/uppdrag-och-styrning/> [Hämtad april 2021]

⁵ SFS 2017:725. *Kommunallag*, 9 kap. 2 §. Stockholm: Justitiedepartementet

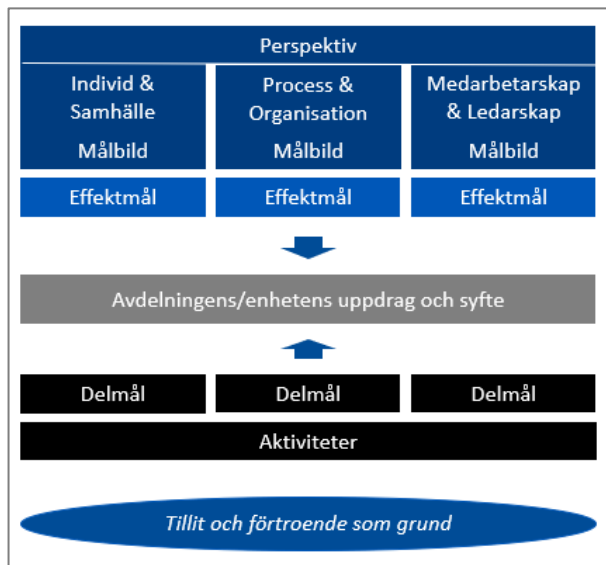
⁶ P114 (2020). *Distribution av dricksvatten*. Stockholm: Svenskt Vatten

⁷ MSBFS 2021:1. *Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om innehåll och struktur i kommunens handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst*. Stockholm: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

kallade delmål, till de övergripande målen. Aktiviteter kopplas till delmålen. Handlingsprogrammets mål ger den övergripande inriktningen för LSO-verksamheten och ingår som en integrerad del i perspektivet *Individ och Samhälle*. Målen enligt Handlingsprogrammet hanteras på så sätt i RSG:s ordinarie process för planering och uppföljning.

Målstyrningsmodellens uppbyggnad möjliggör anpassning till behoven och den aktuella riskbilden inom RSG:s område, då ansvar för genomförandet och mandat ligger nära verksamheten. De övergripande målen är ofta de samma under en längre period, men innehållet i aktiviteterna varierar utifrån bedömning av risk och aktuell situation i övrigt. Delmål och aktiviteter har kortare tidsperspektiv och utgör åtgärder på väg mot målen.

Vid uppföljning kontrolleras resultaten från delmålen och aktiviteterna. Dessa sammanförs till uppföljningen av respektive mål i verksamhetsplanen. Beroende på målets karaktär sker uppföljning endera kvalitativ eller kvantitativ. Ofta är en kvalitativ uppföljning att föredra på högre nivåer i modellen, då mätning av antal riskerar att ta fokus från kvalitetsfaktorn i en viss tjänst som RSG utför. Uppföljningen ger underlag för nästa steg i planeringen på respektive nivå i modellen. Det samlade resultatet visar måluppfyllelse i RSG:s totala verksamhet och däribland måluppfyllelse av handlingsprogrammets mål.

Figur 2. RSG:s målstyrningsmodell

4 Risker

4.1 Övergripande

Grundläggande för att kunna identifiera verksamhetens behov är en analys av vilka risker som finns inom förbundets område och som kan leda till räddningsinsats. Riskanalysen görs med utgångspunkt i de lokala förhållandena. De risker som finns, eller förväntas finnas, inom förbundsområdet, liksom de potentiella olyckor som riskerna kan ge upphov till, ligger till grund för vilken förmåga räddningstjänsten ska ha, vilken förmåga som behöver utvecklas samt hur arbetet planeras och organiseras.

Riskanalysen enligt LSO har utförts i syfte att identifiera, beskriva och värdera de risker för olyckor som kan föranleda räddningsinsatser. Den riskanalys som utgör underlag för handlingsprogrammet finns dokumenterad i *Riskidentifiering - Risktopografiska förutsättningar för Räddningstjänsten Storgöteborg*⁸. Analysen av inträffade olyckor har i huvudsak utgått från det underlag som finns i RSG:s interna händelserapporteringsystem. För stora och komplexa olyckor är bedömningsunderlaget huvudsakligen baserat på omvärldsbevakning och analys, litteraturstudier, uppskattningar och scenariokonstruktioner för att beskriva risker. Även medlemskommunernas *Risk- och sårbarhetsanalyser* enligt lag om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH)⁹ har fungerat som underlag för riskanalysen.

Riskanalysen belyser följande områden:

Samhällsutveckling och påverkansfaktorer: Omvärldsfaktorer som kan påverka olycksutvecklingen och även förutsättningarna för att genomföra räddningsinsats.

Räddningsinsatser: Vanligt förekommande olyckor utifrån en statistikanalys av genomförda räddningsinsatser inom RSG:s förbundsområde. Kompletteras av årliga analyser av genomförda räddningsinsatser¹⁰.

Skyddsvärda objekt och miljöer: Identifierade objekt och miljöer där det finns ett förhöjt skyddsvärde att ta hänsyn till.

Riskobjekt och riskmiljöer: Identifierade objekt och miljöer som medför förhöjd risk för vissa olyckstyper.

Natur- och väderrelaterade risker: Risker sett till väderfenomen och tillstånd som uppstår och kan leda till räddningsinsats

Räddningstjänst under höjd beredskap: Beskrivning av RSG:s bedömning av att bedriva räddningstjänst under höjd beredskap

4.1.1 Förbundets riskbild

RSG:s förbundsområde är en storstadsregion med en komplex och föränderlig samhälls- och riskbild. Inom området finns bland annat tätbefolkad höghusbebyggelse, stora industrier, omfattande hamnverksamhet, raffinaderier och lagring av petroleumprodukter, stora publika anläggningar samt viktiga besluts- och kunskapscentrum. I området finns flera tätorter med dess risker. Här märks bland annat en stadskärna med trähusbebyggelse som är av kulturhistoriskt intresse. Det finns även landsbygd med både åkermark och skog.

⁸ RSG (2019). *Riskidentifiering - Risktopografiska förutsättningar för Räddningstjänsten Storgöteborg version 1.1 (dnr 0390/18)*. Göteborg: Räddningstjänsten Storgöteborg

⁹ SFS 2006:544. *Lag om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH)*. Stockholm: Justitiedepartementet

¹⁰ RSG (2020). *Statistik över genomförda räddningsuppdrag 2019 (dnr 0011/20)*. Göteborg: Räddningstjänsten Storgöteborg

Områdets västra sida utgörs av en lång kuststräcka med skärgård och skärgårdsbebyggelse vilket innebär en specifik riskbild.

Vidare är Storgöteborg en transportintensiv region med flera stora genomfartsleder, nationella och regionala järnvägsförbindelser, tung trafik och en omfattande omlastning mellan olika transportslag. Här finns Nordens största hamn, en rangerbangård samt Sveriges näst största flygplats. I nära anslutning till området finns ett av landets kärnkraftverk, Ringhals. Till förbundsområdet finns även en omfattande inpendling av resenärer från övriga västra Sverige. Därmed ställs krav på en infrastruktur som kan transportera människor mellan bland annat arbete och bostad. Dock finns kapacitetsbrister inom flera av de olika transportsystemen vilket medför att ett flertal ny- och ombyggnationer av infrastrukturen i Göteborgsområdet pågår eller planeras för. Utvecklingen medför också en framkomlighetsproblematik i trafiken, framförallt i stadsmiljön. Behovet av framkomlighet och kort responstid är avgörande för en effektiv räddningsinsats och för att minimera konsekvenser vid olyckor.

Stora delar av RSG:s förbundsområde befinner sig i en exploateringsintensiv period. Detta innebär bland annat byggande av många höga byggnader och underjordiska anläggningar. Invånarantalet har ökat kontinuerligt de senaste åren och förbundet har en något högre befolkningstillväxt än övriga landet. Ökningen av antalet personer i de äldsta åldersgrupperna är mest betydelsefullt ur riskhänseende då detta bland annat kan förändra den totala olycksstatistiken för vissa typer av händelser, exempelvis bostadsbränder.

Förbundsområdets besöks- och evenemangsnäring växer snabbt. Detta innebär ofta en ansamling av stora mängder människor inom evenemangsområdena och hög beläggning hos verksamheter för tillfällig övernattning. Detta för i sin tur med sig särskilda riskbilder. Evenemangen medför även en förhöjd risk för avsiktliga händelser eller andra olyckor som kan innebära masskadesituationer till följd av stora folksamlingar. Evenemangen kan även generera framkomlighetsproblem till följd av vägavstängningar samt brand- och explosionsrisker till följd av hantering av pyroteknik och brandfarlig vara.

Därtill kommer den ständigt närvarande risken för en olycka med farliga ämnen, till exempel kemikalier inom industriverksamhet, lagringsplatser eller under transport. Om en olycka sker i eller nära en tätort kan konsekvenserna bli mycket stora.

Klimatförändringarna innebär en ökad frekvens av extremt väder som kan innebära fara för allmänheten och mycket stora störningar i viktiga samhällsfunktioner. Exempel på extremt väder är svår storm eller orkan, extremt höga flöden med allvarlig översvämningsproblematik, extrem värmebölja samt längre perioder med torka.

Riskbilden för räddningstjänsten förändras i takt med samhället och speciellt i urbana miljöer där social obalans visar på nya former av samhällsproblem. Segregation, ojämlika livsvillkor, kriminalitet och socialt utanförskap visar sig i bostadsbränder och avsiktliga bränder och sociala risker har en hög potential att övergå i akuta sociala oroligheter som kan påverka räddningsinsatser.

Till skillnad från en isolerad olyckshändelse så inkluderar sociala risker även beteenden eller tillstånd som kan ha stor inverkan på RSG:s möjlighet att genomföra räddningsinsats. Det kan till exempel handla om allmän otrygghet, grov kriminalitet, organiserad brottslighet, sociala konflikter samt hot och våld mot räddningstjänstens personal.

De senaste 15–20 åren har hotbilden för svåra och komplicerade skadeutfall mot Sverige förändrats. En hotbild med risk för storkrig och eventuell användning av kemiska, biologiska eller nukleära stridsmedel har utvecklats till att även omfatta terrorism, användning av fjärrstridsmedel och angrepp från främmande makt.

Geopolitiska förändringar har också de senaste åren tillfört nya risker och hot. Hybrid-krigföring, gråzonsproblematik och främmande staters ökade intresse för Sverige skapar nya utmaningar för samhället på lokal, regional och statlig nivå.

Till följd av en förändring i riskbild och nationell inriktning råder en pågående förändring gällande räddningstjänst under höjd beredskap. Inriktning, takt och behov är i beroende av ett antal parametrar där en del är utanför RSG:s påverkan.

Jämfört med fredstida förhållanden förväntas en ökande komplexitet av hot och risk i olika steg inför och vid höjd beredskap enligt beskrivningar i Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) typfall 5 (utdragen och eskalerande gråzonsproblematik)¹¹ som kan inträffa före typfall 4 (ett fientligt angrepp mot Sverige vilket innefattar landstigning samt luftlandsättning)¹². Lokala risker och hot förväntas uppstå och Länsstyrelsens hotbilda-bedomning utgör en utgångspunkt för kommunerna och kommunens organisation för räddningstjänst.

Göteborgsregionen är ett av Sveriges utpekade militärstrategiska områden.

4.1.2 Räddningsinsatser

RSG har under de senaste fem åren genomfört 8 500–9 000 räddningsuppdrag per år. Av dessa är omkring hälften föranledda av en olycka eller ett tillbud som kan kräva någon form av räddningsinsats inom ramen för 1 kap 2 § LSO. Resterande räddningsuppdrag består av hjälp till andra samhällsaktörer, till exempel polis och ambulans, obefogade automatlarm, undersökning av förmodade bränder och andra avtalade uppdrag.

Drygt 70 % av räddningsinsatserna (olyckor och tillbud) genomförs inom Göteborgs kommun (drygt 3 000 per år). Härryda och Göteborg har flest antal olyckor och tillbud per 1 000 invånare (cirka 5,5). De tre vanligaste händelsetyperna är, för alla kommuner, bränder och trafikolyckor. Däremot varierar det mellan kommunerna vilken som är den vanligaste händelsetypen liksom antalet per 1 000 invånare. Exempelvis är trafikolyckor den vanligaste händelsetypen i Härryda och det är också där flest trafikolyckor per 1 000 invånare inträffar inom förbundet. I Partille och Göteborg är bränder utomhus vanligaste händelsetypen, både inom respektive kommun samt per 1 000 invånare inom förbundet. (Tabell 2)

¹¹ FOI 2018. *FOI Memo 6338: Utdragen och eskalerande gråzonsproblematik, Komplettering av hotbildsunderlag i utvecklingen av civilt försvar*. Stockholm: Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)

¹² FOI 2014. *FOI Memo 5089: Hotbildsunderlag i utvecklingen av civilt försvar*. Stockholm: Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI)

Tabell 2. Antal räddningsinsatser per typ av olycka och 1 000 invånare, RSG 2016–2019.

Typ av olycka	Antal per 1 000 invånare, medelvärde 2016–2019					
	Göteborg	Härryda	Kungsbacka	Lerum	Mölndal	Partille
Brand i byggnad	1,1	0,7	0,7	0,7	0,9	0,8
Brand utomhus	1,7	1,5	1,1	1,1	1,2	1,7
Trafikolycka	1,5	2,3	1,4	1,6	1,6	1,1
Olycka med farliga ämnen	0,3	0,4	0,2	0,3	0,2	0,2
Naturolycka	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1
Drunkning	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Nödståld person	0,4	0,1	0,2	0,2	0,3	0,2
Övriga olyckor	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,2
Totalt (Olyckor)	5,4	5,5	4,0	4,4	4,6	4,4

4.2 Brand i byggnad

Brand i byggnad kan delas in i flera olika undertyper av olyckor och både sannolikhet och/eller frekvens kan variera stort beroende på till exempel typ av byggnad eller verksamhet, geografi och tid på dygnet.

Inom RSG inträffar det omkring 800 byggnadsbränder per år. Antalet har varit relativt konstant de senaste fem åren, liksom antalet per 1 000 invånare. De flesta byggnadsbränderna sker i olika typer av bostäder och boenden för vård. Därefter följer bränder i skolor, förskolor och fritidsgårdar.

Alla bränder i byggnad är inte lika allvarliga i den meningen att personer skadas eller omkommer eller att stora ekonomiska värden går till spillo. Enligt räddningstjänstens händelserapporter resulterar endast hälften av räddningsuppdragen vid byggnadsbränder i skador på egendom, miljö, personer och/eller störningar av samhällsviktig verksamhet. 97 % av bränderna begränsades inom startbrandcellen, till exempel en lägenhet i ett flerbostadshus. Omkring 25 % av bränderna hade en slutlig brandspridning som omfattade mer än användningsobjektet (med eller utan åtgärder från räddningstjänsten).

Ungefär två av tre byggnadsbränder inträffar i en bostad. Bostadsbränderna har ökat med drygt 20 % sedan 2011. Majoriteten av bränderna i bostäder är av mindre allvarlig karaktär, men det är den byggnadstyp där flest personer avlider eller skadas till följd av brand. En stor andel av de som skadas eller avlider till följd av bränder är äldre eller har någon form av fysisk eller kognitiv funktionsnedsättning.

Enligt SCB:s prognoser kommer den äldre delen av befolkningen att öka mest. Framförallt gäller det gruppen som är 80 år och äldre. Ökningen av andelen äldre personer i samhället medför en förhöjd risk för bränder med allvarliga personskador då risken att omkomma till följd av en bostadsbrand är starkt kopplad till ökande ålder. Det är även en ökande trend att bo kvar i eget boende.

Merparten av bostadsbränderna inom RSG:s område inträffar i Göteborgs kommun, där vissa geografiska områden är överrepresenterade med avseende på bostadsbränder. Majoriteten av bostadsbränderna (nästan 75 %) sker i flerbostadshus. Ungefär en fjärdedel av bränderna i flerbostadshus sker i gemensamma utrymmen (ej boendeyta) där andelen avsiktliga bränder är hög (cirka 50 %).

Bränder i vårdmiljöer såsom sjukhus och kriminalvård är relativt ovanliga, men riskerar att få stora konsekvenser om de inträffar. Motsvarande gäller bränder i andra allmänna och

personintensiva eller utrymningskritiska verksamheter såsom handel, hotell och restauranger.

Då konsekvenserna vid brand riskerar att bli mycket allvarliga i denna typ av byggnader och verksamheter finns ett stort skyddsvärde. Livräddningsmomentet vid en räddningsinsats kan bli komplicerat och resursomfattande. Dessutom försenas de åtgärder som riktas mot att begränsa själva skadeförloppet. Det gäller då att det finns ett bra förebyggande brandskydd och en god insatsförberedelse. Likaså kan en brand eller annan olycka i samhällsviktig verksamhet eller kritisk infrastruktur innebära allvarliga konsekvenser för samhällets funktionalitet.

Det inträffar omkring 70–80 bränder i skola, förskola och fritidsgård per år, vilket är relativt konstant över en tioårsperiod. Merparten av dessa bränder inträffar i Göteborgs kommun och 60–70 % bedöms vara avsiktliga enligt händelserapporterna.

Bränder i olika typer av industribyggnader inträffar omkring 50 gånger per år. Dessa bränder leder sällan till några personskador, men kan leda till stora ekonomiska skador och konsekvenser på egendom och miljö. Industriverksamhet kan medföra en förhöjd risk för att brand uppstår samt för allvarliga konsekvenserna vid brand. Vissa verksamheter, beslutade som farlig verksamhet enligt LSO, har särskilda skyldigheter för att minska risken för allvarliga konsekvenser vid en olycka. Inom RSG:s förbundsområde finns över 50 verksamheter klassificerade som farlig verksamhet enligt 2 kap. 4 § LSO. Det är av stor vikt att det finns ett välfungerande brandskydd och god insatsförberedelse mot industriverksamhet.

Stora delar av RSG:s förbundsområde befinner sig i en exploateringsintensiv period. Detta innebär bland annat byggande av många höga byggnader och underjordiska anläggningar. En del av byggnationen är tekniskt komplicerad (styrsystem, brandskyddstekniska lösningar, räddningshissar mm). I samband med nybyggnation pågår även en utveckling när det gäller användning av byggnadsmaterial. Egenskaperna kan skilja sig från mer traditionellt använda material och förändrar förutsättningarna vid räddningsinsats. Utvecklingen ställer allt högre förväntningar såväl i det förberedande skedet som vid räddningsinsats.

Lagring av förnybar energi (sol- och vindkraft) via batterier (främst litiumjonbatterier) i byggnader, både enskilda hushåll och bolag/företag, kommer troligen bli vanligare de närmsta åren. Bränder i litiumjonbatterier är svårsläckta och problematiska ur bland annat arbetsmiljösynpunkt då det bildas farliga gaser, till exempel vätefluorid (HF).

En annan utveckling är även att minska på ytparkering i tätbebyggda områden och istället utforma med undermarksgarage under byggnader. Detta medför att det kan stå ett stort antal fordon, med skiftande drivmedelsutformning, som kan vara svåra att identifiera, under och förbundna med flerbostadshus och andra byggnader.

4.3 Brand utomhus

Majoriteten av bränderna (omkring 60 %) är brand eller brandtillbud utomhus, i till exempel skog och mark, fordon och container. Dessa bränder varierar mycket mellan åren, främst eftersom de till stor del är relaterade till vädret. Detta syns tydligt vid en uppdelning av bränderna per månad, där en markant topp syns under vår och sommarmånaderna (april till juli) då det kan vara torrt i skog och mark. Mer frekventa och/eller omfattande och långvariga bränder i skog och mark kan även förväntas till följd av klimatförändringarna.

Vid en jämförelse mellan de olika typerna av utomhusbränder, utifrån starttid på dygnet, så syns en markant skillnad. *Bränder i skog och mark* inträffar framförallt under eftermiddagar. *Bränder i fordon* inträffar framförallt på kvällar och nätter, med en topp klockan 01 till 02. Detta indikerar att det är olika bakomliggande orsaker och inblandade personer som bidragit till brandstart.

Drygt 30 % av utomhusbränderna bedöms vara avsiktliga enligt händelserapporterna. Antalet avsiktliga bränder utomhus visar en nedåtgående trend sedan början av den undersökta perioden. De flesta avsiktliga bränderna sker inom Göteborgs kommun, men variationen är stor inom kommunen. Antalet bränder per 1 000 invånare och typ av bränder skiljer sig åt både mellan och inom kommunerna.

Under tillstånd av sociala oroligheter används avsiktliga bränder ofta som konfliktstrategi. I enlighet med den konfliktfyllda dynamiken som kommer med upplopp är det inte ovanligt att avsiktliga bränder och stenkastning får en snabb geografisk spridning. Det anläggs bränder i fordon, containrar och inte sällan i publika lokaler såsom skolor. Under ett eskalerande förlopp med mycket aggressioner, energi och kaos kan avsikten att vidmakthålla tillståndet öka hos framförallt ungdomar. Detta innebär att belastningen på räddningstjänsten, med flera räddningsinsatser och stort behov av ledning och samverkan, kan bli långvarig. Dessa dygn med upprepade räddningsinsatser kräver förberedelser i form av övningar, konflikthanteringsförmåga, uthållighet och larmstrategier.

4.4 Trafikolycka

Trafikolyckor är en vanligt förekommande olyckstyp och RSG genomför fler räddningsinsatser vid trafikolyckor än vid bränder i byggnad. Fram till 2016 syntes en ökande trend, men därefter har antalet trafikolyckor stabiliserat sig (omkring 1 300 per år) och till och med minskat något senaste två åren. En betydande del av ökningen fram till 2016 berodde sannolikt på att RSG började genomföra fler insatser även vid mindre allvarliga trafikolyckor, detta som en följd av förändrade rutiner vid utalarmering samt skärpta rutiner för säkert arbete på väg. Antagandet stöds av att antalet dokumenterade personskador i händelserapporterna har legat på en relativt konstant nivå under perioden och statistik från Trafikverket visar på en nedåtgående trend med avseende på vägtrafikolyckor med personskador inom RSG:s förbundsområde.

Trenden sedan flera år tillbaka är att flest räddningsuppdrag vid trafikolyckor sker under eftermiddagen med en topp vid rusningstrafiken runt 16-tiden, men det går också att se toppar på morgonen (06–08) samt runt lunch (12–13).

Vid nästan 90 % av trafikolyckorna är en eller flera personbilar inblandade och vid cirka 20 % är en eller flera last- eller tankbilar inblandad. Vid omkring 4 % av räddningsuppdragen vid trafikolyckor med personskador är en eller flera personer instängda alternativt fastklämda i fordonet.

Det sker även en utveckling vad gäller alternativa bränslen i fordon, vilket genererar olyckor med konsekvenser som kan vara svåra att förutse och hantera.

Inom RSG:s förbundsområde finns det två flygplatser, Göteborg Landvetter Airport och Säve flygplats. Landvetter är Sveriges näst största flygplats sett till passagerarantal per år. En flygolycka med kommersiellt flyg skulle innebära allvarliga konsekvenser. RSG:s förbundsområde täcker även en geografisk yta i vilken det finns ett flertal viktiga transportleder och

knutpunkter, både ur ett lokalt, nationellt och internationellt perspektiv. En kommunikationsolycka (väg-, tåg-, båt-, spårvagn-, flygtransport) kan resultera i stora personella skador, omfattande materiella skador och/eller allvarlig påverkan på transportflödet. Exempel på dessa olyckor är fordonskrockar, flyghaveri, tågurspårning eller fartygsolycka. För att undvika stor samhällsstörning krävs ett välriktat förebyggande arbete samt att dessa verksamheter och infrastrukturen byggs på robusthet.

4.5 Olycka med farliga ämnen

Olycka med farliga ämnen innefattar främst utsläpp av farliga ämnen, såsom brandfarliga, explosiva, giftiga, frätande eller radioaktiva, som kan ske i anslutning till byggnader och verksamheter eller vid transporter, så kallade "farligt gods"-olyckor.

Det inträffar omkring 200 händelser per år av typen olycka med farliga ämnen. Majoriteten är av mindre allvarlig karaktär, till exempel ett begränsat läckage av drivmedel eller olja. Drygt 20 gånger per år inträffar olyckor med farliga ämnen som orsakar skador, eller överhängande fara för skador, på miljö och/eller egendom. Den typen av händelser är vanligast i eller i anslutning till vattendrag och hamnområden samt på väg-/gatunätet.

Inom RSG:s förbundsområde går flera större trafikleder med transporter av farligt gods. Transporterna sker på väg och järnväg samt även via sjöfarten. Göteborg har omfattande hamnverksamhet och gällande järnvägstransporter så sker även betydande rangering på Sävenäs rangerbangård. Transport och övrig hantering av farligt gods sker i delar i närhet till bebyggelse, vilket kan ge allvarliga konsekvenser i samband med olyckor.

I primärt miljöperspektiv finns risker kopplat till oljeutsläpp till havs med påslag mot land samt även utsläpp i Göta Älv.

Olyckor med utsläpp av farliga ämnen eller förorenat släckvatten kan få stora konsekvenser om dessa sker i vattenskyddsområden. Inom RSG:s förbundsområde finns det vattentäkter som försörjer hela kommuner med dricksvatten. Det finns även områden vars natur är värdefull och klassas som områden med särskilda skydds- eller bevarandevärden, exempelvis Natura 2000-områden, naturreservat och andra områden med juridiskt skydd, såsom biotopskyddsområden. För räddningstjänsten innebär det en utmaning att hantera olyckor i dessa områden.

Ringhals kärnkraftverk ligger i förbundets närområde och vid ett utsläpp av radioaktivt ämne från anläggningen skulle förbundet påverkas. Ett sådant utsläpp skulle sannolikt resultera i stor oro bland befolkningen och svårigheter med att massevakuera människor i syfte att rädda liv och hälsa.

Det finns även en risk för olyckor med farliga ämnen till följd av antagonistiska händelser.

4.6 Naturolycka

Med naturolycka avses i detta sammanhang natur- och klimatrelaterade olyckor i form av exempelvis översvämning, ras, slamströmmar, skred, storm, extrema temperaturer samt extrem nederbörd.

Klimatförändringarna innebär en ökad frekvens av extremt väder som kan innebära stor fara för allmänheten och mycket stora störningar i viktiga samhällsfunktioner. Exempel på extremt väder är svår storm eller orkan, extremt höga flöden eller extremt högt vattenstånd med allvarlig översvämningssproblematik, mycket stora snömängder/drivbildning, extrem värmebölja samt längre perioder med torka. Händelser i denna riskkategori kan exempelvis

föranleda massanrop med hög belastning på räddningstjänsten, omfattande och långvariga räddningsinsatser samt framkomlighetsproblem.

Värmeböljor och långvarig torka, tillsammans med att nederbörden samlas till färre tillfällen¹³, ökar riskerna för skogsbränder, en risk som förväntas öka i framtiden i Göteborgsregionen. Långa perioder av torka medför även att grundvattentrycket sjunker i jordlagren, vilket ger utdränning av jordlagren. Låga vattennivåer i vattendrag och sjöar gör att även släntstabiliteten försämras då vattnets mothåll minskar.

För svenska förhållanden utgör dock nederbördsförhållandena i de flesta fall den viktigaste klimatpåverkande faktorn för skred och ras. Känsliga områden i RSG:s område har kartlagts genom olika utredningar för en översiktlig kartering av skredriskerna. En orsak till att Göta älvdalen drabbas av så många skred är dess geologiska historia med mäktiga lager av kvicklera avsatta i en marin miljö. Konsekvenserna av skred i Göta älvdalen kan därför bli stora eftersom samhällsutbyggnader men även förorenade markområden, vattenintag med mera kan påverkas. Högst skredrisk inom RSG:s geografiska område har bedömts vid ett område i höjd med Bäckebo.

Det finns flera olika typer av översvämningar, som har olika orsak, karaktär och konsekvens. Översvämningar kan exempelvis ske i anslutning till vattendrag och sjöar, på grund av stora mängder vatten på väg ut till havet. De kan även bero på högt vattenstånd i havet och påverkar då främst de nedre delarna av vattendragen. Extrem nederbörd och skyfall kan leda till problem med vattenansamlingar och översvämmade byggnader vilket kan ske lokalt eller över större område i förbundet.

4.7 Drunkning

Risk för drunkning finns i samband med aktiviteter som bad, fiske, fritidsbåt samt vid isolyckor. Inom RSG:s område finns ett flertal platser där denna typ av olyckor kan inträffa, såsom sjöar, hav, kust och vattendrag samt offentliga och privata simbassänger och pooler.

Enligt nationell statistik från Svenska Livräddningssällskapet¹⁴ syns en liten minskning av antalet personer som omkommer vid drunkningsolyckor totalt. Där det inte går att utläsa en positiv utveckling är vid badrelaterade olyckor, där är utvecklingen snarare stabil eller något ökande.

Inom RSG:s område är antalet drunkningsolyckor relativt konstant, omkring 40 händelser per år i genomsnitt. Olycksrisken är till viss del relaterat till vädret, kalla vintrar (is på sjöar) och varma somrar syns ett större antal. Ett relativt stort antal drunkningsolyckor inträffar i Göta Älv, där flera av händelserna är drunkningar till följd av självmord (hopp från högbro).

4.8 Nödställd person

Olyckstypen nödställd person avser händelser som inte ingår i någon av olyckstyperna ovan, men som kan leda till konsekvenser på liv och hälsa samt uppfyller kriterierna för räddningstjänst enligt 1 kap. 2 § LSO. Exempel på sådana händelser är fastklämd person, självmord och självmordsförsök eller en person som på annat sätt befinner sig på en svårtillgänglig plats, så som berg, vindkraftverk, brunn eller hiss.

¹³ SOU 2019:7. *Skogsbränderna sommaren 2018*. Stockholm: Justitiedepartementet

¹⁴ SLS (2021). *Omkomna vid drunkningsolyckor Årsrapport 2020*. Stockholm: Svenska Livräddningssällskapet

Enligt RSG:s händelserapporter inträffar det nästan 300 händelser per år av typen *Nödställd person*, varav ungefär hälften är kopplade till självmord och självmordsförsök.

Räddningstjänsten larmas vid händelser kopplade till självmord då det kan misstänkas att en räddningsinsats behövs. Händelser som kan behöva räddningsinsats är typiskt hot om hopp från hög höjd, person som befaras hamna i vatten, händelser på spårrområde eller person som är nödställd på annat sätt. Räddningstjänsten hamnar regelbundet i situationer med ett direkt och akut omhändertagande av en självmordsbenägen person. Vid sådana situationer samverkar räddningstjänsten med övriga inblandade myndigheter.

Enligt RSG:s händelserapporter genomförs omkring 140 räddningsuppdrag per år i samband med självmord eller självmordsförsök. Trenden är svagt uppåtgående de senaste åren. Denna siffra är dock i underkant, då även andra typer av händelser kan vara relaterade till självmord och självmordsförsök, till exempel trafikolyckor, bränder och sjukvårdsuppdrag.

När det gäller självmord och självmordsförsök vid de tre högbroarna inom förbundsområdet (Älvsborgsbron, Angeredsbron och Göta älvbron) visar insatsstatistiken att RSG genomför 40–50 insatser per år. De senaste åren har dock antalet minskat något på dessa tre broar. Däremot noteras en ökning av antal räddningsinsatser i anslutning till andra typer av broar och vägvagnsnitt än högbroarna, till exempel inom spårområden samt vid vägbroar och gångbroar över motorväg och leder.

4.9 Antagonistiska hot och händelser

Med den antagonistiska hotbilden menas här angrepp som utförs medvetet av organiserad eller icke-organiserad aktör för att orsaka skada. Motivet kan till exempel vara uppgörelser mellan olika kriminella grupper eller politisk eller ideologisk övertygelse. De senaste åren har hotbilden vad avser avsiktliga händelser och antagonism förändrats. RSG ser nya utmaningar vad gäller förberedelse inför och hantering av pågående och inträffade händelser.

Exempel på antagonistiska hot och händelser som RSG kan bli involverade i är:

- Sprängladdning eller explosion i fordon, boendemiljö, anläggning, publik plats eller infrastruktur
- Användning av farliga ämnen (CBRN)
- Avsiktliga händelser i form av pågående dödligt våld (PDV)¹⁵ riktat mot allmänheten i publik miljö, till exempel genom användning av exempelvis enkla vapen (stick- eller skjutvapen), fordon eller brand.

Att rädda människors liv och hälsa vid pågående dödligt våld i publik miljö (PDV) förutsätter effektiva och samordnade insatser. Det kräver att berörda aktörer är mentalt förberedda och att de gemensamt har planerat samt utbildat och övat sin personal.¹⁶

Även hot och handlingar som allvarligt påverkar räddningstjänstens värdegrund, verksamhetsidé eller förutsättningar för att lösa kärnuppdrag omfattas. Exempelvis hot och våld, upplopp, demonstrationer, spridning av gift eller smitta, sabotage samt internationella händelser som kan få nationella konsekvenser.

¹⁵ Utifrån den beskrivning som används av Polisen i *Slutrapport Åtgärder mot pågående dödligt våld i publika miljöer* (PoA-109-7130/08) inbegriper begreppet ”pågående dödligt våld” både terrorhändelser och brott med annat uppsåt där ett mer eller mindre urskillningslöst, livsfarligt våld riktas mot flera personer i publik miljö och som fortgår tills det avbryts.

¹⁶ MSB (2018). *Vägledning – samverkan vid pågående dödligt våld i publik miljö (MSB1199)*. Karlstad: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

5 Värdering

Riskanalysen enligt LSO¹⁷ identifierar och beskriver de händelser inom RSG:s geografiska område som kan föranleda räddningsinsatser, sannolikheten eller frekvensen för att de ska hända och konsekvenserna för de fall att de händer. Riskerna har sedan systematiskt värderats utifrån resultatet från riskanalysen samt befintlig förmåga, både förebyggande och räddningstjänst.

Utifrån värderingen har riskerna kategoriserats i tre prioritetsnivåer; hög, medel och låg. De områden som har värderats som nivå hög redovisas nedan och prioriteras i arbetet med att utveckla RSG:s förmåga, både förebyggande och räddningstjänst, under de kommande åren (Tabell 3). Värderingen ligger till grund för de lokala målen i kapitel 6 samt för vilka frekvens- respektive konsekvenspåverkande åtgärder som är nödvändiga.

Tabell 3. Högt prioriterade områden utifrån resultatet av riskvärderingen (nivå hög).

Huvudrubrik från riskidentifieringen	Underrubrik från riskidentifieringen	Område
Samhällsutveckling och påverkansfaktorer	Demografi	Ökning av andel personer som är äldre
	Komplex samhällsutveckling och byggnation	Alternativa drivmedel, nya energikällor och energilagring (fordon och byggnader)
		Framkomlighet i trafiken
		Nya materialval vid byggnation
		Tekniskt komplicerade byggnation (stysystem, brandskyddstekniska lösningar, räddningshissar mm)
	Brandvattenförsörjning	
Sociala risker	Sociala risker, hot och våld	
	Avsiktliga bränder	
Avsiktliga händelser och antagonism	Avsiktliga händelser och antagonism	
Räddningsinsats	Bostadsbränder	Bostadsbränder
	Avsiktliga bränder	Avsiktliga bränder
Skyddsvärda objekt och miljöer	Personintensiv verksamhet och utrymningskritiska anläggningar	Vård, omsorg och kriminalvård m.m.
		Byggnader där det bedrivs verksamhet som enligt skollagen (2010:800) ingår i skolväsendet
		Hotell och andra tillfälliga boenden

¹⁷ RSG (2019). Riskidentifiering - Risktopografiska förutsättningar för Räddningstjänsten Storgöteborg version 1.1 (dnr 0390/18). Göteborg: Räddningstjänsten Storgöteborg

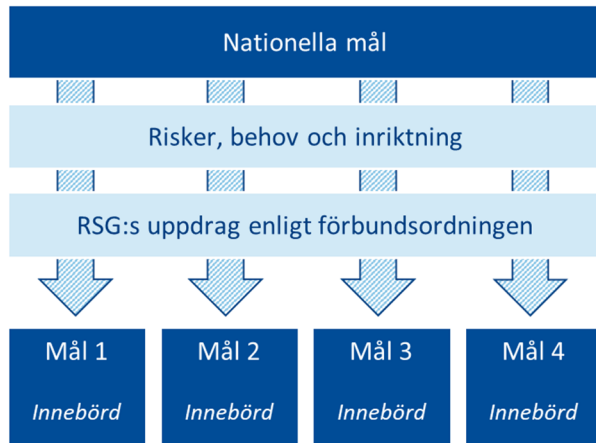
Huvudrubrik från riskidentifieringen	Underrubrik från riskidentifieringen	Område
		Samlingslokaler, restauranger och fritidsanläggningar
		Byggnad eller anläggning vars utformning ställer särskilda krav på det byggnadstekniska brandskyddets tillförlitlighet - fler än 16 våningar ovan mark - tunnlar
	Evenemang	Evenemang
	Samhällsviktig verksamhet ¹⁸ och kritisk infrastruktur ¹⁹ (SVKI)	Samhällsviktig verksamhet och kritisk infrastruktur (SVKI)
	Områden med förhöjt skyddsvärde	Miljökänsliga områden
		Byggnader eller anläggningar med stora kulturhistoriska värden
Riskobjekt och riskmiljöer	Farlig verksamhet och Seveso	Farlig verksamhet och Seveso
	Industri <small>* rubriknivån är ej direkt från riskidentifieringen</small>	Industri
Natur- och väderrelaterade risker	Klimatförändringar	Klimatförändringar
	Naturolyckor	Långvarig torka och skogsbrand
Räddningstjänst under höjd beredskap	Räddningstjänst under höjd beredskap	Räddningstjänst under höjd beredskap

¹⁸ Med samhällsviktig verksamhet avses en verksamhet som uppfyller minst ett av följande villkor 1) ett bortfall av, eller en svår störning i verksamheten som ensamt eller tillsammans med motsvarande händelser i andra verksamheter på kort tid kan leda till att en allvarig kris inträffar i samhället 2) verksamheten är nödvändig eller mycket väsentlig för att en redan inträffad kris i samhället ska kunna hanteras så att skadeverkningarna blir så små som möjligt. (MSB, 2014. Vägledning för samhällsviktig verksamhet: Att identifiera samhällsviktig verksamhet och kritiska beroenden samt bedöma acceptabel avbrottsid)

¹⁹ Kritisk infrastruktur definieras som fysisk struktur vars funktionalitet bidrar till att säkerställa upprätthållande av viktiga samhällsfunktioner. (MSB, 2014. Räddningsinsatser mot samhällsviktig verksamhet och kritisk infrastruktur)

6 Mål

Grunden för RSG:s lokala mål inom LSO-området är de nationella målen i LSO, den nationella strategin för stärkt brandskydd genom stöd till enskilda, RSG:s uppdrag enligt förbundsordningen, samt de högst prioriterade riskerna och behoven enligt riskvärderingen. Målen speglar också den politiska inriktningen i förbundet. (Figur 3)

Figur 3. Modell för kopplingen mellan de nationella målen och målen i RSG:s handlingsprogram.

Under perioden 2020–2023 kommer följande mål vägleda och styra arbetet, utvecklingen och prioriteringarna inom RSG:s LSO-verksamhet. Varje mål består av en rubrik, en beskrivning av behovsbilden samt ett antal innebörder som pekar ut vad RSG behöver fokusera på under de närmsta fyra åren. Ytterligare mer detaljerad beskrivning av hur målen ska uppnås och följas upp sker i verksamhetsplaneringen.

Mål 1: Risken för att människor omkommer eller skadas allvarligt vid olyckor ska minska.

I förslaget till nytt nationellt mål i LSO anges att särskild vikt ska läggas vid att förhindra människors död och andra allvarliga skador.

Majoriteten av bränder med allvarliga personskador inträffar i bostäder och personer i åldersgruppen 80 år eller äldre är kraftigt överrepresenterade i dödsbränder. Ökningen av andelen äldre personer i samhället medför en förhöjd risk för bränder med allvarliga personskador.

Inom RSG:s förbundsområde finns flera personintensiva verksamheter och utrymningskritiska anläggningar som kräver särskilda förberedelser för att undvika allvarliga konsekvenser.

Förbundsområdet är en trafikintensiv region med flera stora genomfartsleder och en omfattande inpendling, vilket medför ett stort antal trafikolyckor med risk för allvarliga personskador.

Vid vissa olyckstyper är det av särskild vikt att räddningstjänsten snabbt är på plats för att kunna rädda liv. Den omfattande infrastrukturutveckling som pågår riskerar att försämra framkomligheten i trafiken vid räddningsinsats.

Målet uppnås genom att:

- A. Minimera responstiden (tiden från larmsamtal tills räddningstjänsten är framme på olycksplatsen) för tidskritiska livräddande räddningsinsatser. Det innebär även att beakta den geografiska placeringen av operativa resurser för att minimera körtiden.
- B. Geografiskt kartlägga RSG:s åtagande avseende utrymning via räddningstjänstens stegutrustning samt klargöra förutsättningarna för utrymning via räddningstjänstens stegutrustning framöver.
- C. Öka delaktigheten i andra samhällsaktörers planering exempelvis för att över tid säkra framkomligheten i trafiken vid räddningsinsats.
- D. Utveckla och bedriva effektivt förebyggande arbete inom områdena brandskydd i bostad samt personintensiva verksamheter och utrymningskritiska anläggningar. Detta innefattar exempelvis samverkan med andra samhällsaktörer, målgruppsanpassat arbete baserat på forskning och kunskap om vad som ger effekt, samt att öka den enskildes förmåga att själv kunna förebygga och hantera bränder.

Mål 2: Risken för omfattande olyckor och samhällsstörning vid olyckor ska minska.

Omfattande olyckor medför allvarliga konsekvenser för liv, egendom, miljö och samhälle. De kan även medföra störningar på samhällsviktig verksamhet och kritisk infrastruktur.

RSG:s förbundsområde är en storstadsregion med en komplex och föränderlig samhälls- och riskbild. Det finns bland annat ett stort antal riskobjekt samt transportleder för farligt gods och vid en olycka kan konsekvenserna bli stora. Förbundsområdet står dessutom inför en förtätning av befintliga områden, nybyggnation samt infrastrukturutveckling.

Förändringar i klimatet kan medföra ökad risk för långvariga och geografiskt spridda olyckor och räddningsinsatser.

Omfattande olyckor kräver även mer resurser, ofta under längre tid.

Målet uppnås genom att:

- A. Minimera responstiden (tiden från larmsamtal till att räddningstjänsten är framme på olycksplatsen). Att komma snabbt till olycksplatsen ökar förutsättningarna för att bryta händelseutvecklingen i ett tidigt skede.
- B. Utveckla förmågan till räddningsinsatser vid komplex byggnation, exempelvis höga byggnader, större byggnadskomplex, långa tunnlar samt undermarksgarage i kombination med alternativa bränslen i fordon. En förutsättning för effektiva räddningsinsatser vid komplex byggnation är även RSG:s delaktighet i samhällsplaneringen²⁰, exempelvis för att påverka utformningen av unika brandtekniska lösningar och tekniska styrsystem i byggnader samt utvecklingen av insatsplanering.
- C. Utveckla förmågan till räddningsinsats i miljökänsliga områden.
- D. Säkerställa god tillgång till brandvatten på kort och lång sikt. Tillgång till brandvatten via brandposter i det kommunala vattenledningsnätet är en grundläggande förutsättning för att kunna genomföra effektiva räddningsinsatser i tätort.
- E. Utveckla förmågan att lära av inträffade händelser och genomförda räddningsinsatser.
- F. Utveckla övningsverksamheten så att den bättre möter behoven för operativ personal.
- G. Höja medvetenheten kring samhällsviktig verksamhet och kritisk infrastruktur (SVKI) samt utveckla insatsplaneringen för dessa verksamheter och anläggningar.
- H. Utveckla förmågan att hantera omfattande, samtidiga och/eller geografiskt spridda händelser, exempelvis skogsbränder och översvämningar. Detta kräver bland annat fortsatt utveckling av aktörsgemensam samverkan och planering.
- I. Bedriva effektivt förebyggande och förberedande arbete, riktat till bland annat industri och SVKI, för att förebygga och förhindra allvarliga konsekvenser av olyckor.
- J. Säkerställa ett effektivt arbete mot farlig verksamhet (LSO 2 kap. 4 §).

²⁰ RSG:s delaktighet i samhällsplaneringen (tillämpning av plan- och bygglagen) är en väsentlig del av det förebyggande uppdraget. Det omfattas inte av Handlingsprogrammet enligt LSO, men omhändertas i RSG:s verksamhetsplanering.

Mål 3: Rollen som aktiv samverkanspart och samhällsaktör ska stärkas.

Samhällsutvecklingen i RSG:s förbundsområde är i en intensiv fas och sker i ett högt tempo. Omfattande infrastrukturutveckling och byggnation, framkomlighet vid räddningsinsats samt demografisk utveckling är exempel på områden som skapar utmaningar utifrån det förebyggande uppdraget såväl som räddningstjänstuppdraget.

Att agera som enskild aktör inom den egna uppdraget kan vara begränsade för att nå bästa effekt. Flera samhällsaktörer kan ha angränsande uppdrag, kunskap, arbetsmetoder och ha en potentiell synergi som inte tas tillvara när arbete sker som enskild aktör.

Det finns ett behov av att anpassa RSG:s verksamhet utifrån samhällsutvecklingen, men även av att synliggöra RSG:s uppdrag och behov.

Vid många räddningsinsatser utförs parallella uppdrag från flera myndigheter. Samverkan är en framgångsfaktor för ett effektivt skadeavhjälpande arbete – vid förberedelse såväl som genomförande.

Målet uppnås genom att:

- A. Utveckla samarbetet med relevanta samhällsaktörer för att genom smarta arbetssätt skapa synergier, utan att avvika från det som ligger inom RSG:s uppdrag och mandat.
- B. Utveckla förmågan att följa och delta i samhällsutvecklingen genom samverkan samt delaktighet i andra aktörers planering. Dels för att synliggöra RSG:s uppdrag och behov, dels för att skapa förutsättning till tidig styrning och anpassning av RSG:s verksamhet. Exempel på betydelsefulla aktörer att samverka med är våra medlemskommuner, MSB och Trafikverket.
- C. Utveckla och tillämpa ett utåtriktat arbetssätt, vilket innebär att identifiera rätt mottagare, arenor och tidpunkt för att nå bäst effekt i aktuella frågor. Det innebär även att påverka regelutformning samt att följa eller initiera forskning inom relevanta områden.
- D. Utveckla arbetet med gemensamma lägesbilder samt hot- och riskbedömningar, i samverkan med andra samhällsaktörer.
- E. Kontinuerligt genomföra proaktiv kommunikation med allmänheten i aktuella frågor.

Mål 4: Förmågan att förebygga samt begränsa konsekvenserna av avsiktliga händelser ska stärkas.

Med avsiktliga händelser avses såväl social oro och avsiktliga bränder som pågående dödligt våld (PDV) och terrorattentat.

RSG ser effekter av social oro, utanförskap och segregation genom exempelvis hot mot räddningspersonalen. Under tillstånd av sociala oroligheter används avsiktliga bränder som konfliktstrategi, vilket ibland får en snabb geografisk spridning.

Komponenter som försvårar RSG:s möjligheter att genomföra effektiva räddningsinsatser är att bränderna vid enstaka tillfällen kombineras med att räddningspersonalen blir utsatt för hot och även våld. Forskningen visar att arbetet med att förebygga avsiktliga bränder och social oro måste ske på ett bredare sätt i samverkan med andra samhällsaktörer.

Avsiktliga händelser i form av pågående dödligt våld (PDV) och terrorattentat utgör en närvarande hotbild som innebär att det behöver finnas förberedelser för agerande för olika typer av händelser av olika omfattning.

Målet uppnås genom att:

- A. Utveckla arbetet med gemensamma lägesbilder samt hot- och riskbedömningar i samverkan med andra samhällsaktörer. Säkerhetsklassning av RSG:s personal är i vissa fall nödvändig för sådan samverkan.
- B. Utveckla rutiner för att identifiera och hantera avsiktliga händelser.
- C. Utveckla förmågan att hantera en situation med omfattande avsiktliga händelser, exempelvis genom att utveckla räddningspersonalens förberedelse – att vara beredd på det oväntade och ha förmåga att reagera och agera. Det innebär även att utveckla den aktörsgemensamma förberedelsen, bland annat mellan blåljusorganisationer.
- D. Utveckla och bedriva ett effektivt förebyggande och förberedande arbete inom området sociala risker. Det innebär exempelvis samverkan med andra samhällsaktörer, tillitsskapande aktiviteter och kunskapshöjande informationsinsatser.

7 Förebyggande – förmåga och verksamhet

Enligt LSO är kommuner skyldiga att ha ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet. I programmet ska anges målen för verksamheten samt de risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser. I programmet ska också anges hur kommunens förebyggande verksamhet är ordnad och hur den planeras.

7.1 Tillsyn

RSG bedriver tillsynsverksamhet utifrån LSO. Tillsynen utövas som en kontroll av efterlevnaden av denna lag och tillhörande föreskrifter.

I enlighet med 5 kap. 1 § LSO utövar RSG tillsyn över att

- ägare och nyttjanderättshavare i skäligen omfattning håller utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka och i övrigt vidtar de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand enligt 2 kap. 2 § LSO
- ägare eller den som utövar verksamheter på anläggningen som är klassad som farlig verksamhet i skäligen omfattning har beredskap och vidtar nödvändiga åtgärder för att hindra eller begränsa skador på människor eller miljön enligt 2 kap. 4 § LSO.

En tillsyn kan vara planerad i förväg eller ske på uppmärksammat förhållande. I samband med ett tillsynsärende bedöms om de organisatoriska och tekniska brandskyddsåtgärderna är tillfredsställande samt om de är i skäligen omfattning i förhållande till verksamhetens art. RSG tar beslut om avskrivning, föreläggande eller förbud i alla påbörjade tillsynsärenden.

RSG har förmåga att påbörja ett tillsynsärende under alla dygnets timmar alla dagar om året, genom en myndighets- och stabsresurs i beredskap (MSR).

Tillsyn ska genomföras på ett rättssäkert, likvärdigt och effektivt sätt. Personal som utför tillsyn enligt LSO ska inneha delegation som tillsynsför rättare. Beslut om delegation tas av förbundsdirektören. Att inneha delegation som tillsynsför rättare innebär att minst ha godkänd utbildning så som beskrivet i kapitel 7.1.1 nedan, med genomförd intern introduktionsutbildning och godkänt tillhörande test. För att över tid upprätthålla erforderlig kompetens ska fortlöpande vidareutbildning ske utifrån behov.

Av RSG:s personal som har huvudfokus på det förebyggande uppdraget är det främst brandinspektörerna som hanterar tillsyn enligt kap 5 LSO, samt LBE. Den aktuella riskbilden förändras hela tiden inom RSG:s förbundsområde. För att kunna möta denna förändring och omvärldens behov samutnyttjas resurser inom den förebyggande verksamheten. Den personal som i normala fall verkar som sakkunniga inom plan- och bygglagen (PBL)²¹-frågor har till exempel vid behov möjlighet att stötta brandinspektörerna i deras arbete, och vice versa. Detta ger RSG en möjlighet att över tid och i förhållande till samhällsutvecklingen variera resurstillgången för arbete med specifikt LSO-relaterade arbetsuppgifter.

De förebyggandeverktyg som RSG har till förfogande ska riktas dit behov finns och där de bedöms göra störst nytta för att nå ett bättre brandskydd. För att åstadkomma ett så effektivt arbete med syfte att stödja fastighetsägare och nyttjanderättshavare i så stor utsträckning som möjligt samplaneras därför RSG:s arbete med tillsyn, rådgivning och information enligt LSO. Utifrån ett risk- och medborgarperspektiv upprättas därför varje år

²¹ SFS 2010:900. *Plan- och bygglag (PBL)*. Stockholm: Justitiedepartementet

en plan för tillsyn, rådgivning och information (TRI-plan)²² som uttrycker verksamhetens omfattning, inriktning och motiv för respektive år. Planen innehåller fasta planerade verksamhetsområden som huvudsakligen är återkommande från år till år och reaktiva områden som är händelsebaserade. Viktiga källor för planering och vid framtagandet av planen är bland annat mål i handlingsprogrammet, forskning, MSB:s föreskrifter och allmänna råd om hur kommunen ska planera och utföra sin tillsyn²³, statistik, olycksutredningar, erfarenhet hos RSG:s personal kring risknivåer och brister för olika verksamhetstyper samt omvärldsbevakning.

I planen anges planerade aktiviteter (tillsyn, rådgivning och/eller information) för respektive område kommande år. RSG gör årligen bedömningen av vilket verktyg, eller kombination av verktyg, som förväntas ge bäst effekt, samt vilka verksamhetsområden som ska prioriteras. Val av arbets sätt motiveras och kopplas via antaganden till det eftersträvade resultatet och målet.

Planen beslutas årligen av förbundsdirektören.

7.1.1 Kompetenskrav

Att inneha delegation som tillsynsför rättare innebär att minst ha godkänd utbildning enligt nedan, kompletterat med genomförd intern introduktionsutbildning och godkänt tillhörande test.

Tillsynsför rättare, tillsyn av 2 kap 2§ - grund

- Tillsyn och olycksförebyggande verksamhet A (MSB/SRV) *alternativt*
- Förebyggande 1 (SRV) *alternativt*
- Brandingenjörsexamen kompletterat med Påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer (MSB/SRV) *alternativt* på annat sätt erhållit motsvarande förebyggande kunskap

Tillsynsför rättare, tillsyn av 2 kap 2§ - avancerad

- Tillsyn och olycksförebyggande verksamhet A (MSB/SRV) och Tillsyn och annan olycksförebyggande verksamhet B (MSB/SRV) *alternativt*
- Förebyggande 1 och Förebyggande 2 (SRV) *alternativt*
- Brandingenjörsexamen kompletterat med Påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer (MSB/SRV) *alternativt* på annat sätt erhållit motsvarande förebyggande kunskap

Tillsynsför rättare, tillsyn av 2 kap 4§ - farlig verksamhet

- Brandingenjörsexamen kompletterat med Påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer (MSB/SRV)

7.2 Stöd till den enskilde

RSG ger rådgivning och information för att underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt LSO. Information som lämnas med stöd av 3 kap 2§ LSO, är en vägledning eller hänvisning av allmän karaktär. Innehållet i informationen är inte objekts- eller

²² RSG (2020). *Plan för tillsyn, rådgivning och information enligt LSO 2021 (dnr 0588/20)*. Göteborg: Räddningstjänsten Storgöteborg

²³ MSBFS 2021:8. *Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter och allmänna råd om hur kommunen ska planera och utföra sin tillsyn enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor*. Karlstad: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

verksamhetspecifikt, och kan ges av samtliga medarbetare på RSG. Rådgivning enligt 3 kap 2§ LSO, innebär att råd och vägledning ges i en fråga där hänsyn tas till de specifika förutsättningarna i det enskilda fallet. När råd ges krävs därför att den anställde innehar rätt kompetens för att representera RSG i aktuell fråga. Den som ger råd har till uppgift att beakta hur de specifika förutsättningarna förhåller sig till gällande lagar, regler, rutiner, allmänna råd med mera

RSG försöker aktivt förmedla kunskap och öka förståelsen hos den enskilde så att denne kan ta sitt ansvar i strävan att minska sannolikheten för uppkomst av brand och möjligheten att minimera konsekvenserna i händelse av brand.

Kunskap ska förmedlas på ett informativt sätt och i första hand ska råd och information riktas dit den bedöms göra störst nytta för att nå ett bättre brandskydd. RSG arbetar kontinuerligt med att försöka identifiera riskutsatta grupper för att anpassa rådgivning och information efter behov och rådande situation. Som beskrivits i avsnitt 7.1 Tillsyn så upprättas varje år en plan för tillsyn, rådgivning och information, i vilken RSG beskriver planerade aktiviteter för respektive område.

Rådgivning enligt LSO ska genomföras på ett rättssäkert, likvärdigt och effektivt sätt. RSG:s personal som utför rådgivning ska inneha delegation. Beslut om delegation tas av förbundsdirektören. Rådgivning och information enligt LSO utförs av samtliga yrkeskategorier på RSG, inom yrkeskategorins kunskapsområde.

RSG arbetar såväl med enskilda personer i specifika frågeställningar som med bred kunskapspridning till allmänheten eller en specifik målgrupp. Detta sker exempelvis genom telefonrådgivning, riktade insatser, externa hemsidan, anslag, sociala medier och mässor. Inom områden som bedöms som viktiga ur ett brandförebyggande perspektiv erbjuder RSG specifika utbildningar riktade till medlemskommunernas anställda. RSG erbjuder också utbildning inom brandskydd till allmänheten och andra organisationer i en strävan att höja nivån på skyddet mot olyckor i samhället.

Det ska vara lätt att komma i kontakt med RSG för att få svar på sina frågor rörande förebyggande brandskydd. Vanligtvis hanteras förebyggande frågor vardagar på kontorstid, men är frågan akut och av stor dignitet har RSG förmåga att svara på förebyggande frågor under alla dygnets timmar alla dagar om året.

7.3 Rengöring och brandskyddskontroll

RSG utför brandskyddskontrollerna i egen regi. Syftet med brandskyddskontroll är att i ett tidigt skede upptäcka eventuella fel och brister på anläggningen så att skador på människor, egendom och miljö kan undvikas. Vid brandskyddskontrollen kontrolleras fasta förbränningsanordningar med tillhörande rökkanaler samt skorstenar, tak och anslutande byggnadsdelar ur brandskyddssynpunkt. Detsamma gäller imkanaler²⁴ i restaurang, storkök och därmed jämförbara utrymmen. Tidsfrister är angivna i föreskrifter från MSB.

Rengöring genomförs av upphandlade entreprenörer enligt avtal med RSG. Rengöring ska ske av fasta förbränningsanordningar med tillhörande rökkanaler samt av imkanaler i restauranger och storkök. Vid rengöring tas brandfarliga beläggningar bort för att minska risken för brand. Tidsfrister beslutas av respektive kommuns fullmäktige.

²⁴ Imkanal är en ventilationskanal som ska evakuera (suga ut) luft från ett utrymme där mat lagas.

Brandskyddskontroll och rengöring ska genomföras på ett rättssäkert, likvärdigt och effektivt sätt. RSG:s personal som utför brandskyddskontroll ska inneha delegation som brandskyddskontrollant. Beslut om delegation tas av förbundsdirektören. Utbildningskrav för brandskyddskontrollanter beskrivs under kapitel 7.3.1 nedan. För att över tid upprätthålla erforderlig kompetens kan fortlöpande vidareutbildning ske utifrån behov.

I RSG:s avtal med de upphandlade entreprenörerna framgår det bland annat erforderlig kompetens för genomförandet av rengöring. Lägsta utbildningsnivå beskrivs under kapitel 7.3.1 nedan.

En fastighetsägare kan även ansöka om att genomföra rengöringen själv eller låta annan behörig utföra tjänsten. Ett sådant medgivande får endast ges om rengöringen kan ske på ett från brandskyddssynpunkt betryggande sätt. RSG hanterar inkomna ansökningar och tar beslut i samtliga ärenden.

7.3.1 Kompetenskrav

Att inneha delegation som brandskyddskontrollant innebär att minst ha godkänd utbildning enligt nedan.

Brandskyddskontroll enligt 3 kap 4§

- Skorstensfejartekniker enligt 1 § förordningen (2003:477) om utbildning i skydd mot olyckor, *alternativt*
- Enligt äldre bestämmelser avlagt teknikerexamen för skorstensfejare, genomgått kurs för skorstensfejarmästare eller har avlagt mästarexamen för skorstensfejare.

I RSG:s avtal med de upphandlade entreprenörerna för rengöring (sotning) framgår bland annat erforderlig kompetens för genomförandet enligt nedan.

Rengöring (Sotning) enligt 3 kap 4§

- Skorstensfejarutbildning på 20 veckor anordnad av MSB och med tillhörande examen eller motsvarande utbildning eller erfarenhet som bedöms likvärdig.

För att sota själv fodras det att fastighetsägaren har genomgått kurs i sotning, till exempel Svenska Brandskyddsföreningens kurs, eller förskaffat sig likvärdig kompetens på annat sätt. För att låta någon annan sota fodras det att den har samma kompetens som RSG:s upphandlade leverantörer, det vill säga *Skorstensfejarutbildning* på 20 veckor anordnad av MSB och med tillhörande examen eller motsvarande utbildning eller erfarenhet som bedöms likvärdig.

7.4 Övriga förebyggande åtgärder

RSG:s förebyggande verksamhet omfattar mer än arbetet utifrån LSO och det som beskrivs i handlingsprogrammet. En stor del av det förebyggande arbetet mot brand sker även med stöd av andra lagstiftningar, exempelvis plan- och bygglagen (PBL), och LBE. Huvudfokus på det förebyggande uppdraget har primärt de brandinspektörer, brandingenjörer, och brandskyddskontrollanter som arbetar dagtid. Dock sker arbetet med den förebyggande verksamheten i sin helhet idag på bred front där såväl dagtidspersonal som utryckningsstyrkor utgör en viktig del.

7.4.1 Samverkan med andra myndigheter

RSG stödjer medlemskommunernas berörda förvaltningar i ärenden enligt plan- och bygglagen (2010:900). I plan- och lovskedena rör stödet främst möjligheten att genomföra

insats på platsen samt hantering av risker i samhället. I byggskedet görs både objektiv granskning av projektering och bevakning av att hänsyn tas till lokala förutsättningar i de byggnadstekniska system som ska nyttjas vid räddningsinsats.

I frågor om serveringstillstånd enligt alkohollagen (2012:1622) bistår RSG kommunernas miljö- och hälsoskyddsförvaltningar i frågor om lokalerna är anpassade för det personantal samt verksamhet som anges i ansökan.

RSG är även remissinstans till Polismyndigheten i frågor kring säkerhet vid allmän sammankomst, offentlig tillställning, användande av offentlig plats, idrottsevenemang eller fyrverkeri, scenfyrverkeri eller annan pyroteknik enligt ordningslagen (1993:1617).

RSG är remissinstans till Trafikverket i frågor rörande vägplaner, järnvägsplaner samt förarbeten kopplade till dessa planer. Utöver detta är RSG även delaktig i Länsstyrelsernas arbete med lokala trafikföreskrifter kring transport av farligt gods och Polismyndighetens arbete med transport av farligt gods.

RSG är remissinstans till länsstyrelserna i frågor om tillstånd till miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap. miljöbalken samt lagen (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

7.4.2 Förebyggande strategier

Utifrån RSG:s riskidentifiering är bränder i bostäder och avsiktliga bränder vanligt förekommande. Det är vid bränder i bostäder flest personer omkommer eller skadas och avsiktliga bränder är ofta förknippade med andra oroligheter i samhället. RSG anser därför att dessa områden kräver speciellt fokus. RSG:s förebyggande arbete mot bränder i bostäder och mot avsiktliga bränder hanteras därför inom ramarna för två förbundsövergripande strategier; *Brandskydd i bostad*²⁵ och *Sociala risker*²⁶. Strategierna innebär att RSG primärt genom stöd till enskilda, samverkan med andra samhällsaktörer och riktade insatser arbetar för att minska antalet bränder och minimera konsekvenserna i händelse av brand. Strategierna säkerställer samordning och kvalitetssäkring av pågående aktiviteter samt att utvecklingsarbete fortgår inom områdena. Strategierna ger organisatoriska förutsättningar för ett förbundsövergripande arbete där många avdelningar är involverade och tillser att RSG tar vara på den samlade kompetens som finns inom förbundet. Strategin *Sociala risker* innefattar också socialt brandförebyggande och tillitsskapande arbete i syfte att skapa förutsättningar för att RSG ska kunna utföra räddningsinsats utan avsiktliga störningar.

RSG arbetar sedan 2017 efter en strategisk, förbundsövergripande plan med målsättningen att minska antalet och konsekvenserna av bostadsbränder. Fokus ligger på förebyggande åtgärder, vilka bidrar till att enskilda erhåller högre kunskap och förmåga att förebygga och agera vid bränder.

Aktiviteterna ska riktas mot de målgrupper och geografiska områden, vilka enligt statistik, forskning och erfarenhet drabbas oftare eller allvarigare av bostadsbränder. En målgrupp som drabbas allvarligt av bostadsbränder är seniorer. Personer över 65 år är kraftigt överrepresenterade i bränder med dödlig utgång. RSG arbetar med individanpassat brandskyddsarbete (IAB) mot just denna utsatta målgrupp. Arbetet bedrivs ofta i samverkan med

²⁵ RSG (2017). *Strategi för arbetet med att minska antalet och konsekvenserna av bostadsbränder, genom stöd till enskilda (dnr 0507/15)*. Göteborg: Räddningstjänsten Storgöteborg

²⁶ RSG (2017). *Strategi Sociala risker (dnr 0636/17)*. Göteborg: Räddningstjänsten Storgöteborg

exempelvis socialtjänsten, med målet att stärka brandskyddet och därmed säkerheten för den boende. En annan prioriterad målgrupp är personer med utländsk bakgrund. Målgruppen drabbas mer frekvent av bostadsbränder och därför genomför RSG riktade informationsinsatser för att öka personernas brandkunskap.

Arbetet inom ramarna för strategin bedrivs av olika delar inom RSG, men det är också viktigt att skapa samarbeten med relevanta externa aktörer, för att exempelvis öka kunskapen om brand hos de som bor och vistas i våra medlemskommuner. Aktuella externa aktörer kan vara bostadsbolag, bostadsrättsföreningar, SFI-skolor (svenska för invandrare) och socialtjänsten och äldrevård- och omsorgsförvaltningar.

För att förebygga och hantera konsekvenser av sociala risker och avsiktliga händelser arbetar RSG strategiskt med socialt brandförebyggande och tillitsskapande aktiviteter mot framförallt barn och ungdomar. Det övergripande arbetet för att RSG ska bidra till ett socialt hållbart samhälle bedrivs i samverkan med andra samhällsaktörer. Dialogen och närvaron i samhället gör det möjligt att skapa tillit till Räddningstjänsten som myndighet. Det proaktiva arbetssättet skapar möjlighet för personalen att både förebygga och förbereda för insats med hjälp av kunskapshöjande informationsinsatser, dialog och aktiviteter. Komplexiteten kräver att RSG samverkar i det förebyggande och förberedande skedet vilket innebär att samverkansparter behöver ha kunskap om vårt arbete och förstå värdet av RSG som samverkanspart i det kommunala trygghets- och säkerhetsarbetet. I det förebyggande arbetet är tilliten, både på individ och på samhällsnivå, skyddsvärd och är en viktig förutsättning för att RSG ska nå ut med det brandförebyggande budskapet och ger en ökad förståelse för det operativa arbetet och förmågan att genomföra räddningsinsatser utan avsiktliga störningar. Därför ingår även arbetet med att utveckla omvärldsbevakning, internkommunikation och etablerat underrättelsearbete för att skapa grund för organisatorisk, mental och taktisk förberedelse och säkerhet för räddningspersonalen.

Ansvar för att driva och genomföra aktiviteterna inom strategierna är förbundsövergripande.

8 Räddningstjänst – förmåga och verksamhet

Enligt LSO är kommuner skyldiga att ha ett handlingsprogram för räddningstjänst. I programmet ska kommunen ange målen för kommunens verksamhet, samt de risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser. Dessutom ska anges vilken förmåga kommunen har för att genomföra sådana räddningsinsatser. Förmågan ska redovisas såväl med avseende på förhållandena i fred som under höjd beredskap. Handlingsprogrammet ska även innehålla uppgifter om samverkan med andra kommuner och med statliga myndigheter och enskilda samt uppgifter om hamnar och dess gränser i vatten (Bilaga C).

MSB har under 2021 beslutat om föreskrifter gällande ledning av kommunal räddningstjänst²⁷ samt publicerat handboken *Ett enhetligt ledningssystem för kommunal räddningstjänst*²⁸ – ELS. En anpassning av räddningstjänstverksamheten har skett utifrån denna styrning.

8.1 Övergripande

Förmågan att genomföra räddningsinsatser beror på en rad faktorer; utrustningens kapacitet, bemanning, kunskap och färdighet hos personalen samt tidsaspekter såsom tid till att påbörja och uthållighet mot ställd uppgift likväl som yttre skadeplatsfaktorer. Detta sammantaget varierar och det är omöjligt att för varje enskilt tillfälle definiera den sammanvägda förmågan utifrån alla variabler. Varje händelse är unik och åtgärderna anpassas efter omständigheterna för att möta hjälpbehovet. Den förmåga som krävs för att nå effekt kan därför inte beskrivas för varje enskild händelse utan behöver generaliseras för respektive olyckstyp. En specifik räddningsinsats kan medföra behov av flera räddningsstyrkor med lika eller olika förmågor samtidigt. En glömd cigarett såväl som en terrorhandling kan båda innebära *brand i byggnad* men situationerna kräver olika förhållningssätt i både taktiska och mentala förberedelser. Samtidigt är den definierade *förmågan* att bekämpa *brand i byggnad* densamma.

Genom avtal samarbetar RSG med angränsande räddningstjänster i regionen under namnet Västra Räddningsregionen (Figur 4). Respektive räddningstjänst i regionen har en förmåga baserad på en lokal riskvärdering. Inom regionen finns en gemensam ledning för att leda uppkomna räddningsinsatser. Den gemensamma ledningen kan gränslöst disponera lednings- och räddningsresurser inom hela regionen för att utföra räddningsinsatser samt för att skapa beredskap för kommande räddningsinsatser. I Västra Räddningsregionen ingår följande räddningstjänster:

- Alingsås Vårgårda Räddningstjänstförbund (AVRF)
- Bohus Räddningstjänstförbund (BORF)
- Herrljunga Räddningstjänst
- Räddningstjänsten Storgöteborg (RSG)
- Räddningstjänsten Sotenäs
- Räddningstjänsten Strömstad
- Räddningstjänsten Tanum
- Södra Bohusläns Räddningstjänstförbund (SBRF)
- Öckerö Räddningstjänst

²⁷ MSBFS 2021:4. *Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter och allmänna råd om ledning av kommunal räddningstjänst*. Karlstad: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

²⁸ MSB (2021). *Ett enhetligt ledningssystem för kommunal räddningstjänst – ELS*, Publ nr: MSB1794 – juni 2021 ISBN: 978-91-7927-167-1

Figur 4. Kommuner och räddningstjänster som ingår i Västra Räddningsregionen (VRR)

Genom att ingå i ett räddningsledningssystem med flera andra räddningstjänster ges bättre förutsättningar för att leda och hantera komplexa räddningsinsatser eller flera samtidigt räddningsinsatser.

Nedan beskrivs RSG:s förmåga för att leda och hantera räddningsinsatser i huvudsak baserat på RSG:s egna resurser.

RSG:s förmåga är baserad på den riskbild som finns inom RSG:s område. Beroende av tillfälliga förändringar i riskbilden exempelvis på grund av vädersituationer, större evenemang, social oro med mera görs justeringar i aktuell förmåga. RSG följer kontinuerligt hur aktuell riskbild förändras och gör justeringar av förmågan för att på bästa sätt vara förberedd för den aktuella situationen. Justeringar kan exempelvis medföra att resurser i form av bemanning och materiel tillfälligt förändras eller att kontakter med samverkande parter aktiveras för att möta aktuell risksituation. Justering av förmågan (beredskapen) i

den löpande verksamheten hanteras enligt förbundets gällande instruktioner. Nedan beskrivs förmågan utifrån den generella riskbilden i förbundet.

RSG:s enskilda enheters förmåga för olika olyckstyper specificeras i de interna styrdokumenterna *Enheternas förmåga*²⁹. Där anges vilken utrustning och utbildning som RSG har bedömt vara nödvändig för att kunna hantera olika typer av olyckor. Vid större olyckor kan flera enheter och ledningsfunktioner verka tillsammans för en utökad förmåga. RSG har larmplaner³⁰, som syftar till en snabb resursuppbyggnad ut efter ett dimensionerande scenario och ett enhetligt agerande i inledningsskedet av en räddningsinsats.

I kapitel 8.2 redovisas RSG:s förmåga för olika typolyckor. För de flesta typolyckorna kan första räddningsstyrka självständigt bedöma behov av åtgärder och påbörja skadeavhjälpan insats samtidigt som förstärkande räddningsresurser och ledningsfunktioner är på väg fram till olycksplatsen för att avbryta skadeförloppet.

RSG:s förmåga vid höjd beredskap utgår från förmåga under fredstida förhållanden för olyckstyper beskrivna i avsnitt 8.2. Det finns även ett behov av allmän utveckling inom området. Under höjd beredskap förväntas en ökad larmfrekvens och flera samtidiga och mer långvariga insatser. Räddningstjänst under höjd beredskap beskrivs även i avsnitt 8.5

8.1.1 Tillgång till egna resurser

Inom RSG finns 11 brandstationer med heltidsstyrkor och 8 brandstationer med räddningstjänstpersonal i beredskap (RiB-styrkor)³¹. Det finns även 7 räddningsvärn fördelade på öar i Södra Skärgården samt på fastlandet. Bemanningen för heltids- och RiB-styrkorna håller en grundnivå med normalt en styrkeledare och fyra eller sex brandmän. Undantag är Rävlanda RiB-styrka, där bemanningen är en styrkeledare och två brandmän. Heltidsstyrkorna och RiB-styrkorna håller angiven beredskap dygnet runt förutom dagstyrkan på Gårda brandstation. Dagstyrkan håller angiven beredskap dagtid på vardagar.

För räddningsvärnen finns ingen fastställd minimibemanning eftersom personerna som ingår i räddningsvärnen inte har någon jour- eller beredskapstjänst. Vid aktivering av räddningsvärn ansluter den personal som har möjlighet att komma.

Ledningsfunktioner som verkar inom RSG är normalt en regional insatsledare (RIL), två insatsledare (IL) och 19 styrkeledare. För övergripande ledning finns det en ledningscentral med larm- och ledningsoperatörer, ett larm- och ledningsbefäl, ett vakthavande befäl (VB) samt en vakthavande räddningschef (VRC).

Ledningsfunktionerna har fått delegation att verka som räddningsledare. Grundprincipen är att den ledningsfunktion som förväntas anlända först till olycksplatsen är den som initialt utses som räddningsledare. Då högre ledningsfunktion anländer till olycksplats förväntas den högra ledningsfunktionen överta mandatet som räddningsledare. I undantagsfall kan styrkeledare på stationer med RiB-bemanning ersättas av gruppleddare (arbetsledare) utan delegation som räddningsledare. Vid dessa situationer är annan person utsedd att verka

²⁹ RSG (2021). *Enhetsförmåga 1–10*. Göteborg: Räddningstjänsten Storgöteborg

³⁰ Ett stöd för att i samband med utlarmning tilldela en resursmängd och sammansättning utifrån bedömningen av händelsen.

³¹ RiB – Räddningstjänstpersonal i beredskap. Personal inom räddningstjänsten som är anställda enbart för beredskapstjänstgöring. Det betyder att arbetstagaren vid sidan av anställning vid räddningstjänsten har en huvudanställning hos en annan arbetsgivare. (www.skr.se, 2021)

som räddningsledare. Vem som utses som räddningsledare för respektive olyckshändelse styrs av instruktioner³².

Styrkeledaren, för RiB-styrkan i Frillesås, har möjlighet att agera som första insatsperson, så kallad FiP. Det medför att styrkeledaren kan åka med eget fordon direkt till olycksplatsen. Resterande räddningsstyrka, som rycker in till brandstationen, anländer till olycksplatsen med sina räddningsfordon efter styrkeledaren.

Figur 5. Brandstationer (heltid, RiB och räddningsvärn) inom RSG:s förbundsområde samt angränsande brandstationer inom Västra Räddningsregionen, Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund och Räddningstjänsten Väst.

³² VRR (2021). Instruktion för Räddningsledare i Västra Räddningsregionen (VRR). Göteborg: Västra Räddningsregionen

Samtliga räddningsstyrkor inom RSG har en förutbestämd förmåga. Heltidsstyrkor har en högre förmåga än RiB-styrkor. RiB-styrkorna i sin tur besitter en högre förmåga än räddningsvärnen. Skillnaden i förmåga är kopplat till bemanning, utbildning och tillgång till materiel. Utöver räddningsstyrkornas grundläggande förmåga har dessutom heltidsstyrkorna en eller flera specialförmågor som kan nyttjas i hela RSG:s område. Heltids- och RiB-styrkornas grundläggande förmåga medför att de på egen hand kan värdera situationen och självständigt påbörja eller genomföra de mest förekommande räddningsinsatserna. Vid mer komplexa händelser krävs räddningsstyrkor från flera brandstationer, räddningsstyrkor med specialförmågor och ytterligare resurser för ledning av räddningsinsatsen för att hantera olyckan.

Vilka specialförmågor som finns inom RSG och vilken räddningsstyrka som har vilken specialförmåga är baserat på RSG:s riskbild och hur riskerna är fördelade över ytan. Utöver RSG:s egen förmåga finns ytterligare specialförmågor inom RSG genom avtal med staten eller andra aktörer. Dessutom finns tillgång till MSB:s nationella förstärkningsresurser som är fördelade över landet.

Tabell 4 visar RSG:s förmåga per räddningsstyrka. För en mer detaljerad beskrivning av nivåindelning för respektive förmåga hänvisas till kapitel 8.2 samt RSG:s interna styrdokument *Enheternas förmåga*.

Tabell 4. RSG:s förmåga redovisad per styrka och nivå. Nivå 1 innebär en grundförmåga, nivå 2 en utökad grundförmåga och nivå 3 innebär specialförmåga.

Enheternas förmåga, inklusive bemanning och anspänningstid																						
Förmåga	Heltid										RiB											
	Frölunda 1+6 (90 sek)	Gårda 1+6 (90 sek)	Gårda 1+4 (90 sek)	Dagstycka	Konradslå 1+6 (90 sek)	Angered 1+6 (90 sek)	Torilanda 1+4 (90 sek)	Lundby 1+6 (90 sek)	Mölnådal 1+4 (90 sek)	Lindome 1+4 (90 sek)	Lenum 1+4 (90 sek)	Kungsbacka 1+6 (90 sek)	Öjersjö 1+4 (90 sek)	Lenum 1+4 (420 sek)	Kungsbacka 1+4 (420 sek)	Frillesås 1+4 (300 sek)	Mölnlycke 1+4 (300 sek)	Hindås 1+4 (300 sek)	Rivlanda 1+2 (300 sek)	Donsö 1+4 (300 sek)	Öjersjö 0+2 (600 sek)	
BRAND I BYGGNAD																						
Brand i byggnad																						
Brand i byggnad - utrymning med stege upp till 11 meter																						
Brand i byggnad - utrymning med 23 m stege																						
BRAND UTOMHUS																						
Brand i skog och mark																						
Brand i fordon och andra fristående objekt																						
Brand i fartyg																						
TRAFIKOLYCKA																						
Trafikolycka																						
OLYCKA MED FARLIGA ÄMNINGAR																						
Brand i brandfarlig vätska och gas																						
Farliga ämnen (CBRN)																						
NATUROLYCKA																						
Resurs för ras och tungräddning (RTR)																						
DRUNKNING																						
Vattenlivräddning																						
ANTAGONISTISK HÄNDELSE																						
Antagonistisk händelse																						
HOT OM SUICID																						
Hot om suicid																						
ÖVRIGT																						
Räddning av personer i andra fall																						
Prehospitalt omhändertagande																						
SPECIALISTFÖRMÅGA																						
Farliga ämnen (indikering)																						
Farliga ämnen (kem nivå 3)																						
Förstärkt resurs för brand i brandfarlig vara																						
Terrängtransport																						
UAS (Unmanned Aerial System)																						
Räddningsbåt																						
Oljeskyddscontainer																						
Spårvagnslyft																						
Djurräddning																						
Arbetsjordning																						
Hög höjd																						
Depå																						
MIRG (Maritime Incident Response Group)																						
Avancerad Indikering (AI)																						
Sanering																						
Nationell förstärkningsresurs för urban sök och räddning																						
Storskalig oljebrandsläckning (SMC)																						
Indikering av radioaktivt utsläpp vid kärntekniskt olycka																						
	Förklaring																					
	Förmåga nivå 1																					
	Förmåga nivå 2 (inkluderar nivå 1)																					
	Förmåga nivå 3 (inkluderar nivå 1 & 2) / Specialförmåga. Förmåga och tillika spetsresurs som kan verka inom hela förbundsområdet.																					
	Förmågan utgår till stor del från riskbilden inom respektive stationsområde.																					

För att upprätthålla förmågan att genomföra räddningsinsatser och utöva ledning genomförs kontinuerligt övningar och utbildningar. RSG strävar efter att hålla en hög kvalitet i det operativa arbetet och övningsverksamheten ska därför synliggöra vad vi övar, varför och vad det ska leda till. Ett systematiskt kvalitetsarbete är avgörande för säkra och effektiva räddningsinsatser. Övning är nödvändigt för att vidmakthålla och förstärka förmågan att hantera operativa händelser. Det gäller så väl på individnivå, på den egna enhetens samlade förmåga och ledningsförmåga.

Övningsverksamheten är alltså ett effektivt sätt att vidareutveckla och att göra organisationen trygg i att alla medarbetare har rätt kunskaper och färdigheter för att kunna utföra effektiva räddningsinsatser på ett arbetsmiljösäkert sätt.

RSG:s operativa verksamhet och medarbetarna (*såväl heltidsanställd personal som RiB-organisationen*) utför ett antal ”styrande” övningar som tar sitt ursprung i dokument om enheternas förmåga, arbetsmiljölagstiftningen och lokala instruktioner.

Den övervägande delen av övningsverksamheten planeras och genomförs av styrkeledarna/arbetsledarna ute på brandstationerna. Till grund för planeringen finns ett antal övningar som måste genomföras under en given tidsperiod. Dessa obligatoriska övningar har sina krav i lagar och föreskrifter inom arbetsmiljöområdet, RSG:s instruktioner samt efter RSG:s beskrivning av respektive enhets förmåga.

Dessutom anordnas övningar där räddningsstyrkor från flera stationer övar tillsammans samt specifika övningar riktade till RSG:s olika ledningsfunktioner. På RSG:s övningsanläggning Färjenäs finns facilitet med virtuell ledningsträningsanläggning.

8.1.2 Kompetenskrav

En förutsättning för förmågan att utföra effektiva räddningsinsatser är att RSG:s personal har godkänd utbildning enligt nedan. Utöver det krävs kompletterande intern utbildning för den aktuella funktionen.

Räddningstjänstpersonal i beredskap (RiB)

- Räddningsinsats (MSB/SRV) *alternativt*
- Brandman deltid (SRV)

Brandman heltid

- Skydd mot olyckor (MSB/SRV) *alternativt*
- Brandman heltid (SRV)

Anm. RiB-anställda och utbildade brandmän kan, efter särskild prövning, anställas som Brandman heltid.

Styrkeledare RiB

- Brandförman deltid (SRV) *alternativt*
- Räddningsledare, Kurs A (MSB/SRV) *alternativt*
- Ledningskurs: Styrkeledare, (LK 1) kompletterat med ”Juridik för räddningsledare i kommunal räddningstjänst” (RLK)

Anm. Om arbetsledaren för RiB-styrkan saknar Brandförman deltid eller Räddningsledare, kurs A, kan styrkeledaren ersättas av en gruppledare. Gruppledaren har efter internutbildning uppdrag att leda enhetens arbete och beslut enligt LSO fattas av räddningsledaren på distans.

Styrkeledare heltid

- Räddningsledare, Kurs A (MSB/SRV) *alternativt*
- Brandmästare (SRV) *alternativt*
- Brandförman Heltid (SRV) *alternativt*
- Ledningskurs: Styrkeledare, (LK 1) kompletterat med ”Juridik för räddningsledare i kommunal räddningstjänst” (RLK)

Larm- och ledningsoperatör

- Skydd mot olyckor (MSB), *alternativt*
- Brandman heltid / RiB (SRV/MSB), *alternativt*
- Räddningstjänstutbildning för brandingenjörer, RUB (MSB), *alternativt*
- Lämplig operatörsutbildning i tidskritisk verksamhet (SOS, Polisen med flera)

Planerad/önskvärd vidareutbildning (utbildningsplatser och antagningskrav är styrande):

- *Räddningsledare, Kurs A (MSB/SRV), alternativt*
- *Ledningskurs: Larm- och ledningsoperatör (MSB)*

Larm- och ledningsbefäl (arbetsledare i ledningscentralen)

- Kompetens som larm- och ledningsoperatör ovan, kompletterat med Räddningsledare, Kurs A (MSB/SRV), *alternativt*
- Räddningstjänstutbildning för brandingenjörer, RUB (MSB), *alternativt*
- Brandmästare (SRV), *alternativt*
- Brandförman Heltid (SRV), *alternativt*
- Ledningskurs: Larm- och ledningsoperatör (MSB) samt tidigare RL-behörighet, *alternativt*
- Ledningskurs: Larm- och ledningsbefäl (MSB) samt om RL-behörighet saknas Räddningsledningskurs, RLK (MSB)

Planerad/önskvärd vidareutbildning (utbildningsplatser och antagningskrav är styrande):

- *Räddningsledning, Kurs B (MSB/SRV) vilken bör kompletteras med Tillsyn och olycksförebyggande verksamhet A (MSB/SRV) alternativt*
- *Ledningskurs: Larm- och ledningsbefäl (MSB)*

Insatsledare

- Kompetens som styrkeledare heltid enligt ovan kompletterat med Räddningsledning Kurs B (MSB/SRV) eller Ledningskurs Insatsledare (MSB), och Tillsyn och olycksförebyggande verksamhet A (MSB/SRV) *alternativt*
- Brandmästare (SRV) *alternativt*
- Brandingenjörsexamen³³ med Påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer (MSB/SRV)

Vakthavande befäl

- Kompetens som styrkeledare heltid enligt ovan kompletterat med Räddningsledning Kurs B eller Ledningskurs Vakthavande befäl (MSB), och Tillsyn och olycksförebyggande verksamhet A (MSB/SRV) *alternativt*
- Brandmästare (SRV) *alternativt*
- Brandingenjörsexamen samt Påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer (MSB/SRV)

Regional insatsledare

- Kompetens som insatsledare enligt ovan kompletterat med Tillsyn och annan olycksförebyggande verksamhet B (MSB/SRV) *alternativt*

³³ Brandingenjörsexamen enligt högskoleförordningen (1993:100) alternativt motsvarande brandingenjörutbildning som uppfyller behörighet att vara räddningsledare i kommunal räddningstjänst.

- Kompetens som insatsledare enligt ovan kompletterat med Ledningskurs Regional Insatsledare (MSB) samt Tillsyn och annan olycksförebyggande verksamhet B (MSB/SRV) *alternativt*
- Brandingenjörsexamen med Påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer (MSB/SRV)

Vakthavande Räddningschef

- Brandingenjörsexamen med Påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer (MSB/SRV)

8.1.3 Tillgång till resurser i samverkan med andra kommuner

I ytterkanterna av RSG finns det områden som snabbare nås av räddningsstyrka från annan räddningstjänst. Genom avtal om ömsesidig samverkan med direkt angränsande räddningstjänster (Västra Räddningsregionen (VRR), Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (SÄRF) och Räddningstjänsten Väst (RVäst)) larmas i tid närmsta räddningsstyrka som första resurs oavsett räddningstjänsttillhörighet.

Vid olyckor, inom RSG:s område, där det larmas resurser från SÄRF eller RVäst larmas det alltid samtidigt resurs från RSG eftersom SÄRF och RVäst inte ingår i den gemensamma räddningsregionen med gemensam räddningsledning.

RSG har förhållandevis många specialresurser inom egen organisation. De specialresurser som finns genom Västra Räddningsregionen är inte unika utan utgör i första hand en komplettering, vilket är betydelsefullt vid resurskrävande räddningsinsatser eller då RSG:s egna specialresurser inte är tillgängliga.

Utöver avtal om resursförstärkning finns samarbete mellan flera angränsande räddningsregioner för att snabbt och samordnat hjälpa varandra med räddningsstyrkor och ledningsresurser.

8.1.4 Alarmering

Allmänheten kan larma kommunal räddningstjänst via SOS Alarms larmnummer 112. När den enskilde ringer larmnumret 112 svarar en SOS-operatör. SOS-operatören intervjuar den hjälpsökande och avgör vilka samhällsaktörer som ska kopplas in för att lyssna på intervjun. Handlar händelsen om en olycka med behov av kommunal räddningstjänst och händelsen inträffat eller förväntas inträffa inom Västra Räddningsregionens område kopplas RSG:s Ledningscentral in för att lyssna på intervjun. LC-operatören, som lyssnar på samtalet, händelsevärderar, larmar ut räddnings- och ledningsresurser samt stödjer de resurser som larmats ut.

Reservalternativ för allmänheten till att använda larmnumret 112 för att larma kommunal räddningstjänst finns dygnet runt via larmknapp placerad utanför förbundets brandstationer.

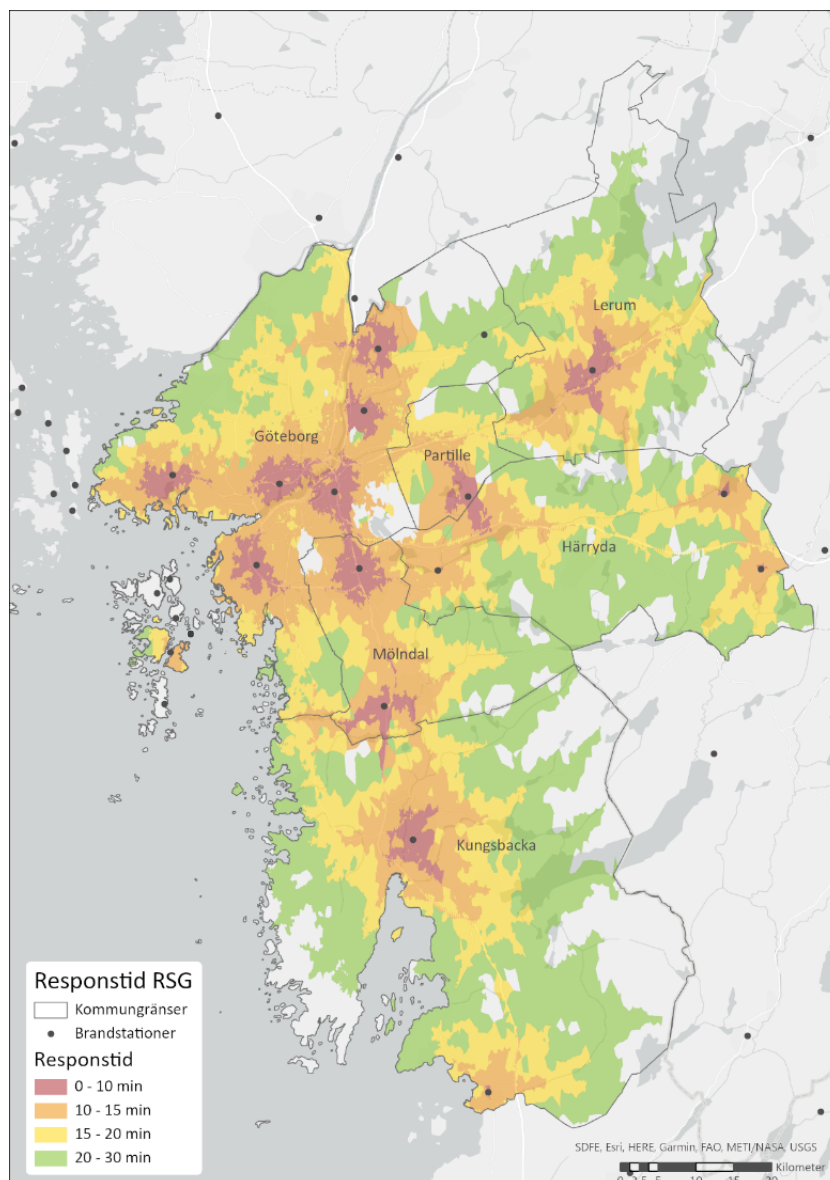
8.1.5 Responstid

Begreppet responstid avser tiden från första larmsamtal (112-samtal) till dess att den första räddningsresursen anländer till olycksplatsen. Responstiden består av tidskomponenterna larmbehandlingstid³⁴, anspänningstid och körtid.

³⁴ Larmbehandlingstiden består av SOS larmbehandlingstid och RSG:s larmbehandlingstid

Figur 6 visar medelresponstid i normalläget för första räddningsenhet från RSG, utifrån att olycksplatsen kan nå direkt via farbar väg. Genom samarbete med angränsande räddningstjänster kan vissa områden nå snabbare än vad responstidskartan visar. Responstiden för en enskild insats kan avvika på grund av rådande förhållanden vid tillfället – exempelvis trafikpåverkan, väglag, resurstillgång med mera. Olycksplatser som inte kan nå direkt via farbar väg i till exempel skog och mark, terräng samt delar av skärgården tar längre tid att nå. För att ta sig till dessa områden krävs särskild transport av räddningsresurser med till exempel terrängfordon eller båt vilket medför längre responstider.

Responstiden som redovisas i detta dokument kan inte åberopas som underlag för en brandteknisk dimensionering. För insatstid och vidare information om assisterad utrymning med hjälp av räddningstjänstens stegutrustning hänvisas till *Råd och anvisning nr 110*³⁵

Figur 6. Responstidskarta för RSG. Kartan visar medelresponstiden (faktiskt körbeteende, 2016–2018) för första räddningsenhet, utifrån att olycksplatsen kan nå direkt via farbar väg.

³⁵ RSG (2017). *Råd och anvisning nr 110 – Räddningstjänstens insatstid och förmåga*. <http://www.rsgbg.se/foretag--organisation/rad-och-anvisningar/>

RSG har ett principiellt förhållningssätt kopplat till responstid³⁶. Det innebär att för vissa händelsetyper anses responstiden ha särskilt stor betydelse för möjligheten att rädda liv. De tidskritiska livräddande händelsetyper som avses är *brand i byggnad, trafikolyckor* samt *drunkningsolyckor*.

Utifrån detta behöver påverkan på responstiden beaktas i såväl det korta som långa perspektivet. Det korta perspektivet kan handla om beredskapshandling av RSG:s operativa resurser medan det mer långsiktiga kan handla om brandstationers placering i förhållande till samhällsplaneringen.

Utöver att över tid arbeta med att minimera responstiden för tidskritiska livräddande händelsetyper behöver det även säkerställas att räddningsinsatser kan påbörjas inom godtagbar tid i hela förbundsområdet. Det innebär att merparten av räddningsinsatserna ska kunna påbörjas inom en bestämd tid i hela förbundsområdet.

RSG arbetar i verksamhetsplaneringen med målsättningar³⁷ kopplade till dessa principer.

8.1.6 Brandvattenförsörjning

En förutsättning för att räddningsinsatser ska kunna genomföras på det sätt som lagstiftaren avser i 1 kap. 3 § LSO är att brandvattenförsörjningen är tryggad både på kort och lång sikt. I förbundets medlemskommuner sker brandvattenförsörjningen huvudsakligen via brandposter på det kommunala vattenledningsnätet. Drift och skötsel av brandposter hanteras av huvudmannen för vattenledningsnätet.

RSG avser följa riktlinjerna i Svenskt Vattens P114³⁸ angående brandvattenplaner samt i samråd med kommunerna och VA-huvudmännen tillse att befintligt och tillkommande brandpostnät uppfyller de tekniska riktlinjerna i samma publikation.

8.1.7 Samverkan med andra aktörer

I Västra Räddningsregionen verkar nio räddningstjänstorganisationer. Räddningstjänstorganisationerna agerar operativt som en gränslös räddningstjänst, för ömsesidigt operativt utnyttjande av resurser samt ledning. Detta innebär att de samlade resurserna används oavsett kommun och organisationstillhörighet. Samtliga operativa resurser leds av en ledningscentral med vakthavande befäl och en gemensam vakthavande räddningschef.

Den specialresurs som RSG har specifikt avtalat om är hjälp med är beskjutning av gasflaskor. Avtalet är tecknat med Södra Älvsborgs Räddningstjänstförbund. RSG har också ett avtal med privat företag för att få hjälp med räddningstjänst vid miljöolyckor.

Utöver specialresurser har RSG tillgång till samtliga ledningsfunktioner och räddningsstyrkor i hela räddningsregionen. Mellan räddningstjänsterna i Västra Götaland och Halland finns rutiner för att på ett strukturerat sätt hjälpa varandra vid resurskrävande insatser. Motsvarande arbetssätt tillämpas i södra Sverige. Dessutom kan RSG begära hjälp av nationella förstärkningsresurser genom MSB.

Genom MSB har staten avtal om att RSG ska bemanna funktionerna Avancerad Indikering (AI), Sanering (personal och materiel), Nationell Urban Sök och Räddning (NUSAR) och

³⁶ RSG (2020). *Tidsrelaterade optimeringsprinciper för operativa resurser (dnr 0127/19)*. Göteborg: Räddningstjänsten Storgöteborg

³⁷ RSG (2021). *Förbundsfullmäktiges beslut 2021-06-15 FF § 10 Målsättningar för responstider inom RSG:s utryckande verksamhet (dnr 0127/19)*. Göteborg: Räddningstjänsten Storgöteborg

³⁸ P114 (2020). *Distribution av dricksvatten*. Stockholm: Svenskt Vatten

Maritime Incident Response Group (MIRG). Avtalen med staten medför också att RSG har direkt tillgång till både kompetens och materiel inom dessa områden.

Oljebolagen i Sverige har genom Släckmedelscentralen AB (SMC) tecknat avtal med bland annat RSG om att RSG:s personal ska bemanna resurser för storskalig oljebrandsläckning. Avtalet med SMC medför också att RSG har direkt tillgång till både kompetens och materiel inom dessa områden.

RSG har överenskommelse med Svenska Sjöräddningssällskapet (SSRS) för att snabbt kunna larma dem vid händelser i havet eller vid transportbehov av räddningsresurser. Vid drunkningsolyckor i havet larmas i regel räddningsresurser från både RSG, staten och SSRS.

RSG har också i olika omfattning en etablerad samverkan med flera aktörer, såsom länsstyrelser, regioner, Trafikverket, Kustbevakningen, Sjöfartsverket (inklusive sjö- och flygräddningscentralen, JRCC), Polisen och Försvarsmakten.

8.1.8 Varning och information till allmänheten

Viktigt meddelande till allmänheten (VMA) är ett nationellt system för samhället att varna och informera människor vid allvarliga olyckor. RSG ansvarar för att sända VMA. Systemet kan användas av bland annat räddningstjänsten vid exempelvis gasutsläpp, bränder med kraftig rökutveckling eller andra situationer med behov av att varna allmänheten. Utöver att använda sig av VMA-signalen (tyfoner) och meddelande via radio/TV kan också ett SMS skickas/fasta telefoner ringas upp inom ett geografiskt område.

8.2 Per olyckstyp

I följande avsnitt redovisas RSG:s förmåga för olika typolyckor. För de flesta typolyckorna kan första räddningsstyrka självständigt bedöma behov av åtgärder och påbörja skade-avhjälpande insats samtidigt som förstärkande räddningsresurser och ledningsfunktioner är på väg fram till olycksplatsen för att avbryta skadeförloppet.

RSG:s enskilda enheters förmåga för olika olyckstyper specificeras i de interna styrdokumenterna *Enheterens förmåga*³⁹. Placering av brandstationer med räddningsstyrkor samt vilken förmåga som finns på respektive brandstation framgår i kapitel 8.1.1. Responstider för räddningsenheterna redovisas i kapitel 8.1.5.

8.2.1 Brand i byggnad

Samtliga heltids- och RiB-styrkor kan söka och rädda personer i tät brandrök (rökdykning) samt utföra både invändiga och utvändiga släckinsatser (Tabell 5). Möjligheten att rädda person med hjälp av bärbara stegar eller med hjälp av maskinstege beror av vilken utrustning som respektive räddningsstyrka är utrustad med. Bärbara stegar (11 m) för utrymning är placerade på räddningsenheterna och räddningsstyrkor med maskinstege (23 m) redovisas i tabell 4. Anspänningstiden för maskinstegar är densamma som för räddningsenheterna.

Första räddningsstyrka måste välja vilken uppgift de ska prioritera i första läget. Därefter har förstärkande räddningsstyrkor möjlighet att samtidigt utföra andra uppgifter utefter

³⁹ RSG (2021). *Verksamhetshandbok - Räddningstjänst – 1–10 Enhetsförmåga*. Göteborg: Räddningstjänsten Storgöteborg

behov. För räddningsinsatser vid bränder i komplex byggnation så som undermarksanläggningar och höga hus, är räddningsinsatsens genomförande helt beroende av tillgång till tekniska system och insatsstöd i form av exempelvis insatsplaner.

Tabell 5. Beskrivning av RSG:s förmåga att genomföra räddningsinsats vid brand i byggnad.

Område	Förmåga som omfattas av
Brand i byggnad	<ul style="list-style-type: none"> - att söka efter och rädda personer i tät brandrök, - att genomföra utvändig och invändig släckinsats för att bekämpa brand, - att assistera utrymning av personer från utrymningsplatser ur brinnande byggnader, - att assistera utrymning av personer ur brinnande byggnad utvändigt via fönster eller balkong med stegutrustning. <p><i>Förmågan Brand i byggnad förutsätter att brandvattenförsörjningen i det kommunala brandpostnätet är utformat efter P114⁴⁰.</i></p> <p><i>För närmare information om när räddningstjänstens förmåga att assistera utrymning av personer ur brinnande byggnad via fönster eller balkong med stegutrustning kan ersätta en utrymningsväg hänvisas till Råd och anvisning nr 110⁴¹. Redovisningen i detta dokument kan inte åberopas som underlag för en brandteknisk dimensionering.</i></p>
UAS - Unmanned Aerial System	<ul style="list-style-type: none"> - att med hjälp av liten fjärrstyrd flygfarkost samla information för genomförande av räddningsinsatsen i form av bild och film från ovan.
Depå	<ul style="list-style-type: none"> - att kunna försörja pågående insats med extra andningsluft, - att försörja pågående insats med dryck och mat, - att försörja pågående insats med bränsle och materiel.

8.2.2 Brand utomhus

Samtliga heltids- och RiB-styrkor kan bekämpa bränder utomhus (Tabell 6).

Tabell 6. Beskrivning av RSG:s förmåga att genomföra räddningsinsats vid brand utomhus.

Område	Förmåga som omfattas av
Brand i skog och mark	<ul style="list-style-type: none"> - att bekämpa gräsbrand på äng, i vägslänter, mindre fält, - att genomföra släckning av brand i skog och mark.
Brand i fordon och andra fristående objekt	<ul style="list-style-type: none"> - att släcka brand i personbil, minibuss, arbetsfordon, buss, lastbil, spårvagn, järnvägsvagn utomhus, eller annat mindre fristående objekt, - att, i livräddande syfte, släcka brand i fordon i tunnel, undermarksanläggning eller liknande med hänsyn till begränsningar och förutsättningar på grund av anläggningens utformning.

⁴⁰ P114 (2020). *Distribution av dricksvatten*. Stockholm: Svenskt Vatten

⁴¹ RSG (2017). *Råd och anvisning nr 110 – Räddningstjänstens insattid och förmåga*. <http://www.rsgbg.se/foretag--organisation/rad-och-anvisningar/>

Område	Förmåga som omfattas av
Brand i fartyg	<ul style="list-style-type: none"> - att släcka brand i mindre fritidsbåt förtöjd vid kaj, - att genomföra insats för livräddning av enstaka personer i brandpåverkat utrymme eller genomföra släckinsats vid brand i fartyg förtöjt vid kaj.
UAS - Unmanned Aerial System	<ul style="list-style-type: none"> - att med hjälp av liten fjärrstyrd flygfarkost samla information för genomförande av räddningsinsatsen i form av bild och film från ovan.
Depå	<ul style="list-style-type: none"> - att kunna försörja pågående insats med extra andningsluft, - att försörja pågående insats med dryck och mat, - att försörja pågående insats med bränsle och materiel.
Terrängtransport	<ul style="list-style-type: none"> - att genomföra transport av materiel eller personal i väglös terräng eller på väg med begränsad framkomlighet med MC, bandvagn eller annat terrängfordon.
MIRG (Maritime Incident Response Group)	<ul style="list-style-type: none"> - att med en grupp om ett befäl och 5 brandmän, som enskilt eller tillsammans med MIRG-styrkor från andra räddningstjänster, bistå Sjöfartsverket eller Kustbevakningen vid statlig räddningstjänst till havs. <p><i>Förmågan regleras genom avtal mellan RSG och Sjöfartsverket samt Kustbevakningen.</i></p>

8.2.3 Trafikolycka

Samtliga heltids- och RiB-styrkor kan spärra av och säkra olycksplatsen. För mer komplicerade räddningsinsatser med svårare losstagning, tyngre fordon etc. finns räddningsstyrkor med specialförmåga (nivå 2 och 3). (Tabell 7)

Tabell 7. Beskrivning av RSG:s förmåga att genomföra räddningsinsats vid trafikolycka.

Område	Förmåga som omfattas av
Trafikolycka	<ul style="list-style-type: none"> - att spärra av och säkra olycksplatsen mot följdolyckor och brand, - att snabbt frigöra fastklämda personer från fordon (personbil, buss, lastbil, spårvagn och tåg) för att möjliggöra ett snabbt sjukvårdsmhärdtagande, - att stabilisera/säkra fordon vid instabilitet.
Trafikolycka, nivå 3	<ul style="list-style-type: none"> - att genomföra losstagning, lyft och säkring vid olyckor med buss, tåg, lastbil och andra tunga fordon.
Resurs för ras och tungräddning (RTR)	<ul style="list-style-type: none"> - att genomföra räddningsinsatser vid trafikolyckor där tunga fordon är inblandade såsom lastbilar, bussar och tåg, - att genomföra räddningsinsatser vid byggnadskollaps genom stabiliserande åtgärder och att söka efter personer vid dessa händelser.
Spårvagnslyft	<ul style="list-style-type: none"> - att utföra lyft av spårvagn för losstagning av enstaka personer.
Arbetsjordning	<ul style="list-style-type: none"> - att vid händelse på anläggningar för tågtrafik kunna spänningsprova och utföra arbetsjordning på anläggningen.
UAS - Unmanned Aerial System	<ul style="list-style-type: none"> - att med hjälp av liten fjärrstyrd flygfarkost samla information för genomförande av räddningsinsatsen i form av bild och film från ovan.

MIRG (Maritime Incident Response Group)	<ul style="list-style-type: none"> - att med en grupp om ett befäl och 5 brandmän, som enskilt eller tillsammans med MIRG-styrkor från andra räddningstjänster, bistå Sjöfartsverket eller Kustbevakningen vid statlig räddningstjänst till havs. <p style="text-align: right;"><i>Förmågan regleras genom avtal mellan RSG och Sjöfartsverket samt Kustbevakningen.</i></p>
--	---

8.2.4 Olycka med farliga ämnen

Samtliga heltids- och RiB-styrkor kan spärra av och säkra olycksplatsen samt utföra räddning av enstaka personer. För mer komplicerade räddningsinsatser, brand i brandfarliga produkter, utsläpp av farliga ämnen mm krävs förstärkning från räddningsstyrkor med specialförmåga (nivå 2 och 3). (Tabell 8)

Tabell 8. Beskrivning av RSG:s förmåga att genomföra räddningsinsats vid olycka med farligt ämne.

Område	Förmåga som omfattas av
Brand i brandfarlig vätska och gas	<ul style="list-style-type: none"> - att snabbt rädda enstaka personer som befinner sig i fara i område med brandfarlig vätska eller gas, - att släcka brand i spill av olja eller polär produkt från tankbil eller järnvägsvagn, - att släcka brand i mindre cistern med olja eller polär produkt, - att kyla hotad cistern vid brand i cistern för brandfarlig vara.
Farliga ämnen	<ul style="list-style-type: none"> - att snabbt rädda enstaka personer som befinner sig i område med farliga ämnen, - att genomföra livräddande sanering av enstaka personer, - att indikera brännbar atmosfär och annan farlig miljö, - att akut begränsa skadeutbredningen genom övertäckning, uppsamling, och nedtvättning.
Farliga ämnen, nivå 2 (indikering)	<ul style="list-style-type: none"> - att indikera riskområde för vanligt förekommande industrikemikalier
Farliga ämnen, nivå 3 (kem 3)	<ul style="list-style-type: none"> - att genomföra insats i område/utrymme med farliga ämnen - att begränsa skadeutbredning genom tätning, övertäckning, uppsamling, impaktering, överpumpning, kylning och nedtvättning.
Avancerad Indikering	<ul style="list-style-type: none"> - att vara en nationell resurs vid olyckor med farliga ämnen, genom att kunna identifiera ett okänt ämne. <p style="text-align: right;"><i>Förmågan regleras genom avtal mellan RSG och MSB</i></p>
Sanering	<ul style="list-style-type: none"> - att vara en nationell resurs för sanering av flera kontaminerade personer vid olyckor med farliga ämnen. <p style="text-align: right;"><i>Förmågan regleras genom avtal mellan RSG och MSB</i></p>
Förstärkt resurs för brand i brandfarlig vätska	<ul style="list-style-type: none"> - att möjliggöra kylning med vatten och släckförmåga med skum för större bränder i brandfarlig vätska med hjälp av skumbilar, storpump, slang och armaturer.
Storskalig oljebrandsläckning (SMC)	<ul style="list-style-type: none"> - att självständigt eller med hjälp av andra SMC-enheter släcka större bränder i oljedepåer. <p style="text-align: right;"><i>Förmågan regleras genom avtal mellan RSG och Släckmedelscentralen (SMC).</i></p>
UAS - Unmanned Aerial System	<ul style="list-style-type: none"> - att med hjälp av liten fjärrstyrd flygfarkost samla information för genomförande av räddningsinsatsen i form av bild och film från ovan.

Oljeskyddscontainer	- att med länsa inringa olja runt en båt eller skydda vikar, vattendrag och strandområden från oljepåslag.
MIRG (Maritime Incident Response Group)	- att med en grupp om ett befäl och 5 brandmän, som enskilt eller tillsammans med MIRG-styrkor från andra räddningstjänster, bistå Sjöfartsverket eller Kustbevakningen vid statlig räddningstjänst till havs. <i>Förmågan regleras genom avtal mellan RSG och Sjöfartsverket samt Kustbevakningen.</i>

8.2.5 Naturolycka

Samtliga heltids- och RiB-styrkor kan spärra av och säkra olycksplatsen samt utföra räddning av enstaka personer. För mer komplicerade räddningsinsatser vid naturolyckor krävs förstärkning från räddningsstyrkor med specialförmåga (nivå 2 och 3). (Tabell 9)

Tabell 9. Beskrivning av RSG:s förmåga att genomföra räddningsinsats vid naturolyckor.

Område	Förmåga som omfattas av
Resurs för ras och tung räddning (RTR)	- att genomföra räddningsinsatser vid naturolyckor där tunga fordon är inblandade såsom lastbilar, bussar och tåg, - att genomföra räddningsinsatser vid byggnadskollaps vid naturolyckor genom stabiliserande åtgärder och att söka efter personer vid dessa händelser
Terrängtransport	- att genomföra transport av materiel eller personal i väglös terräng eller på väg med begränsad framkomlighet med MC, bandvagn eller annat terrängfordon.
Nationell förstärkningsresurs för urban sök- och räddning (NUSAR)	- att vara en nationell sök- och räddningsresurs för att söka efter och rädda människor vid stora komplexa räddningsinsatser med kollapsade byggnadskonstruktioner, orsakade av till exempel naturkatastrofer, olyckor, terroråd eller krig. <i>Förmågan regleras genom avtal mellan RSG och MSB</i>
UAS - Unmanned Aerial System	- att med hjälp av liten fjärrstyrd flygfarkost samla information för genomförande av räddningsinsatsen i form av bild och film från ovan.

8.2.6 Drunkning

Samtliga heltids- och RiB-styrkor kan utföra en första insats vid drunkningsolyckor. För mer komplicerade räddningsinsatser med behov av vattendykare, större båt etc. krävs förstärkning från räddningsstyrkor med specialförmåga (nivå 2 och 3). (Tabell 10)

Tabell 10. Beskrivning av RSG:s förmåga att genomföra räddningsinsats vid drunkning.

Område	Förmåga som omfattas av
Vattenlivräddning	- att rädda enstaka personer i ytläge eller på grunt vatten, - att rädda enstaka personer ur isvak.
Räddningsbåt	- att med hjälp av båt med olika storlek bedriva räddningsinsats på och invid hav, sjöar och vattendrag. Båtarnas användningsområde kan sammanfattas till följande: - Livräddning vid hot om hopp från bro. - Resursuppbyggnad (personal och material) till södra skärgården vid större händelse.

Område	Förmåga som omfattas av
	<ul style="list-style-type: none"> - Brandbekämpning vid bränder i fastigheter nära vatten och vid brand i fartyg. - Dykplattform vid insats med vattendykare. - Andra räddningsuppdrag på och vid insjöar och vattendrag.
Räddningsdykare (vatten)	<ul style="list-style-type: none"> - att utföra räddningsdykning ner till 40 meters djup för att utföra sök och livräddningssinsats. - RSG är en del i den internationella organisationen DiveSMART för att både kunna ta hjälp av andra organisationers vattendykare och hjälpa andra organisationer vid större komplexa olyckor med behov av vattendykare.
UAS - Unmanned Aerial System	<ul style="list-style-type: none"> - att med hjälp av liten fjärrstyrd flygfarkost samla information för genomförande av räddningsinsatsen i form av bild och film från ovan.

8.2.7 Nödställd person

Samtliga heltids- och RiB-styrkor kan utföra en första räddningsinsats samt vårdande insats. För mer komplicerade räddningsinsatser då exempelvis personen befinner sig på svåråtkomlig plats mm krävs förstärkning från räddningsstyrkor med specialförmåga (nivå 2 och 3). (Tabell 11)

Tabell 11. Beskrivning av RSG:s förmåga att genomföra räddningsinsats vid händelser med nödställd person, t ex hot om suicid.

Område	Förmåga som omfattas av
Hot om suicid	<ul style="list-style-type: none"> - att genomföra ett första bemötande av suicidal person.
Prehospitalt akut omhändertagande	<ul style="list-style-type: none"> - akut omhändertagande vid olika typer av skador och sjukdomar samt HLR.
Hög höjd	<ul style="list-style-type: none"> - att rädda person från svårtillgänglig plats (exempelvis master, broar, bergssidor, schakt, kranar, vindkraftverk), - att rädda person som fallit ner i brunn, schakt eller liknande.
UAS - Unmanned Aerial System	<ul style="list-style-type: none"> - att med hjälp av liten fjärrstyrd flygfarkost samla information för genomförande av räddningsinsatsen i form av bild och film från ovan.

8.2.8 Antagonistiska hot och händelser

I samband med terrorhandlingar eller andra antagonistiska händelser finns ofta behov av ett snabbt ingripande från räddningstjänst och händelserna kan oftast betraktas som olyckor eller överhängande fara för olyckor enligt LSO. Operativ personal har övats i hur sådana situationer kan upplevas för att skapa en mental förberedelse och taktiskt förhållningssätt. Parallellt med detta sker också en polisinsats enligt Polislagen, samt en sjukvårdsinsats enligt Hälso- och Sjukvårdslagen (HSL).

I april 2018 gav MSB ut en vägledning för effektivare samverkan vid händelser med pågående dödligt våld. RSG har varit aktiv i en nationell arbetsgrupp under framtagandet av denna vägledning. RSG har också, tillsammans med Polisen Väst samt Sahlgrenska

Universitetssjukhuset (SU) Ambulanssjukvård genomfört flera samverkansutbildningar inom området.

Samtliga heltids- och RiB-styrkor kan utföra en första räddningsinsats samt vårdande insats vid antagonistiska händelser. För mer komplicerade räddningsinsatser vid exempelvis byggnadsras, svårt fastklämda människor etc. krävs förstärkning från räddningsstyrkor med specialförmåga (nivå 2 och 3). (Tabell 12)

Tabell 12. Beskrivning av RSG:s förmåga att genomföra räddningsinsats vid antagonistiska händelser.

Område	Förmåga som omfattas av
Prehospitalt akut omhändertagande	- akut omhändertagande vid olika typer av skador och sjukdomar samt HLR.
Resurs för ras och tung räddning (RTR)	- att genomföra räddningsinsatser vid naturolyckor där tunga fordon är inblandade såsom lastbilar, bussar och tåg, - att genomföra räddningsinsatser vid byggnadskollaps vid naturolyckor genom stabiliserande åtgärder och att söka efter personer vid dessa händelser
Nationell förstärkningsresurs för urban sök- och räddning (NUSAR)	- att vara en nationell sök- och räddningsresurs för att söka efter och rädda människor vid stora komplexa räddningsinsatser med kollapsade byggnadskonstruktioner, orsakade av till exempel naturkatastrofer, olyckor, terroråd eller krig. <i>Förmågan regleras genom avtal mellan RSG och MSB</i>
UAS - Unmanned Aerial System	- att med hjälp av liten fjärrstyrd flygfarkost samla information för genomförande av räddningsinsatsen i form av bild och film från ovan.

8.3 Ledning i räddningstjänsten

För att utföra den övergripande ledningen och ledning av räddningsinsatser finns det utsedda ledningsfunktioner, en larm- och ledningscentral, rutiner och lokaler/resurser för stabsverksamhet. Genom samarbetet i Västra Räddningsregionen får RSG tillgång till fler ledningsresurser utöver sina egna samtidigt som RSG är en del av ledningen i räddningsregionen. RSG:s resurser för den övergripande ledningen med vakthavande räddningschef, vakthavande befäl och ledningscentralen, inklusive stabsutrymmen, ska utföra den övergripande ledningen för hela räddningsregionen⁴². På motsvarande sätt som för övergripande ledning är RSG:s resurser för ledning av räddningsinsats (RIL, IL och styrkeledare) en del i hela regionens ledningsresurser för räddningsinsatser

Övergripande ledning har följande huvuduppgifter:

- Tolka och besluta om uppdragstillämpning och aktörsroll för räddningstjänstverksamheterna samt hantering av hur förväntningar och normer påverkar agerandet.
- Besluta om avsikt och vad som ska uppnås med räddningsinsatserna samt räddningsinsatsers ramar med utgångspunkt i omfånget på det som ska omhändertas.
- Besluta om avsikt och ramar för beredskap med utgångspunkt i riskbilden.

⁴² VRR (2019). *Fördelning av beslutanderätt inom gemensamt ledningssystem för Räddningstjänsterna i Göteborgsregionen*. Göteborg: Västra Räddningsregionen

- Besluta om inriktning och samordning samt prioritering av resursanvändningen för räddningsinsatser och beredskap.
- Besluta om organisering av räddningstjänstverksamheten och anpassning av arbetssättet i räddningsledningssystemet.
- Verka för gemensamma överenskommelser mellan aktörer som berörs av pågående räddningsinsatser och förberedelser till följd av rådande riskbild, samt ge riktlinjer och ramar för samverkan.

Vakthavande räddningschef (VRC) leder den pågående samlade räddningstjänstverksamheten i hela regionen genom det gemensamma ledningssystemet. Ledningen avser bland annat att

- Kontinuerligt definiera räddningstjänsternas roll (tillämpningen av uppdrag) i förhållande till situationen och andra organisationers verksamhet.
- Definiera ram för enskild räddningsinsats (omfattning i hjälpbehov, avsikt med insats (AMI), resurser, tid och geografi).
- Följa upp tillämpning av uppdraget (exempelvis beslut om det är räddningstjänst och vid behov styra avsikter och mål med räddningsinsatser).
- Resursförsörjning över tid till pågående räddningsinsatser (planering, anskaffning, omdisponering, tilldelning). Skapa en ändamålsenlig resursdisposition mellan räddningsinsatser och beredskap.
- Avvägd och skedesindelad beredskapshållning i förhållande till risk- och hotbild samt det hotade intressets värde (hjälpbehovet) i pågående skadeutveckling.
- Resursprioriteringar med utgångspunkt i objekt, skadeförlopp andra hjälpbehov och påverkan på skyddsvärden. Dessa aspekter vägs mot resursernas förmåga när prioritering sker.
- Samordna räddningsinsatser och beredskap.

VRC kan också vid behov verka som räddningsledare. Uppdraget som VRC beskrivs i detalj i *Instruktion för Vakthavande Räddningschef*⁴³.

Då vakthavande räddningschef inte själv kan bevaka, värdera och verkställa uppgifterna för den övergripande ledningen finns ett vakthavande befäl, som verkar på uppdrag av denne för att skapa kontinuitet i den övergripande ledningen.

RSG:s ledningscentral, som är ständigt bemannad, har i uppgift att värdera inkomna 112-samtal och bedöma behov av initiala resurser att larma till olyckan. Larm- och ledningsoperatör i ledningscentralen larmar sedan närmsta rätt sammansatta räddningsresurs till olyckan. För att skapa ett stöd i larmsituationen finns planer och rutiner. Larmade ledningsresurser och övergripande ledning har tilldelat mandat att styra tilldelad mängd räddningsresurser till räddningsinsatsen och mandat att styra räddningsledaren.

Vid behov av utökat ledningsstöd till VRC eller räddningsledaren kan stabsarbete organiseras. För den övergripande ledningen leds stabsarbetet inledningsvis av VB. Vid hög belastning på VB kan annan person sättas in som stabschef. I ledningscentralen finns rutiner och lokaler förberedda för att organisera stabsarbete. Utbildningar sker kontinuerligt för personal som kan delta i stabsarbete för den övergripande ledningen.

⁴³ VRR (2021). *Instruktion för Vakthavande Räddningschef i Västra Räddningsregionen (VRR)*. Göteborg: Västra Räddningsregionen

För att utöka räddningsledningens kapacitet i fält finns rutiner med arbetssätt och organisering av fältstab. Resurser för fältstab utgörs av en stabsenhet samt ett mobilt stabsutrymme. Stabsenheten är ett större fordon anpassat för arbete i fältstab. Stabsenheten bemannas av en larm- och ledningsoperatör, som också är den initiala fältstabsresursen. Mobilt stabsutrymme (stabscontainer) är förberett för stabsarbete och kan lastas på en lastbil för transport ut i fält. För att bemanna en fältstab kan utöver larm- och ledningsoperatören, insatsledare, styrkeledare och Myndighets- och Stabsresurs (MSR) användas. Då fältstabsresurs inte är aktiverad kan ledningscentralen och stab för den övergripande ledningen stödja räddningsledaren. Vid större eller långdragna händelser kan fältstab etableras i annan lokal som lämpar sig för stabsarbete.

I Tabell 13 redovisas RSG:s resurser för ledning och dess tillgänglighet.

Tabell 13. Tillgång till personal för övergripande ledning, räddningsledning och stabsarbete.

RSG:s resurser för ledning		
Övergripande ledning	Antal	Tillgänglighet
Vakthavande räddningschef (VRC)	1	90 s svarstid, 30 min till ledningscentralen
Vakthavande befäl (VB)	1	90 s till ledningscentralen
Larm- och ledningsbefäl, i ledningscentralen	1	90 s till ledningscentralen
Larm- och ledningsoperatör, i ledningscentralen	4*	0 s (minst 2 stycken), 90 s till ledningscentralen
MSR**	1	90 s svarstid, 60 min till ledningscentralen
Ledning av räddningsinsats		
Regional insatsledare (RIL)	1	90 s anspänningstid
Insatsledare (IL)	2	90 s anspänningstid
Styrkeledare (heltid) (StL)	19***	90 s anspänningstid
Styrkeledare (RiB) (StL)	7	300 - 420 s anspänningstid

*Ledningscentralen LC, med ett larm- och ledningsbefäl och fyra larm- och ledningsoperatörer. En av operatörerna bemannar ledningsfordon för fältstab. Styrkeledare kan lämna sin räddningsstyrka för att ingå i räddningsledarens fältstab.

** MSR kan agera i stab för både övergripande ledning och stab för ledning av räddningsinsats.

*** 11 styrkeledare på heltid, en styrkeledare heltid dagtid/vardagar och normalt sju styrkeledare i beredskap.

I och med samarbetet i Västra Räddningsregionen, där ledningsfunktioner kan användas gränslöst finns, utöver RSG:s ledningsresurser, tillgång till anslutna räddningstjänsters resurser för att leda räddningsinsats (IL och StL) samt tillgång till Chefs- och Stabsresurs (CSR)⁴⁴ från respektive räddningstjänst. Sammanlagt finns det tre CSR-funktioner i beredskap utspridda över regionens yta samt tre stycken ledningsfunktioner med kombinationen av rollerna CSR och IL. Beroende av situation kan de användas som CSR alternativt IL.

För i förväg känd förändring av riskbilden kan mängden lednings- och stabsresurser utökas. Vid hastigt uppkommit behov av ytterligare resurser för ledning, kan utöver resurser från räddningsregionen, fridygnsledig personal från RSG kallas in. Dessutom finns möjlighet att begära hjälp av ledningsresurser från andra angränsande räddningstjänster och organisationer.

⁴⁴ VRR (2021). Instruktion för Chefs- och stabsresurs (CSR) i Västra Räddningsregionen. Göteborg: Västra Räddningsregionen

8.4 Samtidiga och omfattande räddningsinsatser

Vid flera samtidiga eller vid resurskrävande räddningsinsatser inom RSG kan förbundets resurser omfördelas utifrån rådande behov. Räddningsstyrkor och ledningsfunktioner anpassas både till numerär och geografisk placering vid förändrad risk- och hotbild i syfte att

- bedriva övergripande ledningsarbete
- genomföra räddningsinsatser
- skapa beredskap för nya räddningsinsatser.

Avtalet med Västra Räddningsregionen med en gemensam Vakthavande räddningschef (VRC) medför att det ständigt finns en ledningscentral bemannad samt att det utöver RSG:s egna ledningsfunktioner finns flera ledningsfunktioner i beredskap för att snabbt utöka ledningskapaciteten både för övergripande ledning och räddningsledning flera samtidiga och omfattande räddningsinsatser.

Samarbetet mellan räddningstjänsterna stärker förmågan till effektivt ledningsarbete vilket medför följande fördelar för den olycksdrabbade:

- snabbare hjälp till den olycksdrabbade vid flera samtidigt inträffade olyckor
- utökad förmåga till snabb resursuppbyggnad
- större uthållighet vid flera samtidiga eller omfattande räddningsinsatser
- utökad förmåga att hantera alternativa händelseutvecklingar.

Det är den gemensamma funktionen VRC, tillsammans med VB och RIL, som har överblicken av aktuell riskbild och samtliga pågående räddningsinsatser. VRC beslutar om avsikter med och resurstilldelning till respektive räddningsinsats, om vad som faller inom räddningstjänstorganisationens uppdrag samt följer upp räddningsinsatsernas måluppfyllelse.

Utöver situationer med flera samtidiga räddningsinsatser finns behov av förmåga att hantera omfattande räddningsinsatser. Både räddningsinsatser med stor komplexitet utan att vara resurskrävande och omfattande resurskrävande insatser måste kunna hanteras. Orsaken till att räddningsinsatsen blir omfattande kan bero på många olika faktorer. Med omfattande räddningsinsatser avses i första hand sådana insatser som kräver stor mängd räddningsresurser. Stort resursuttag medför i allmänhet att det också finns ett stort behov av ledning för både övergripande ledning och ledning inom skadeområdet. Beroenden i samhället leder till att samhällets aktörer tillsammans behöver hantera sådana händelser och dess följdkonsekvenser.

En stor olycka kan innebära att RSG:s två insatsledare samt regional insatsledare är involverade med att leda arbetet i skadeområdet och att flertalet av förbundets räddningsresurser ingår i räddningsinsatsen. Samtidigt kan det finnas behov av utökad ledningskapacitet i form av stabsarbete för både VRC och räddningsledaren.

RSG definierar inte exakt vad som är en omfattande räddningsinsats utan arbetar för att skapa en organisation, som har förmåga att bedriva en omfattande räddningsinsats med stort resursuttag och uttag av ledningsresurser. Ledningsresurserna ska räcka till för både övergripande ledning och ledning i skadeområdet. Ledningsorganisationen skapar förutsättningar för att genomföra räddningsinsatser och samverka med andra samhällsaktörer vid en komplex påverkan i samhället.

Vid olyckor och andra samhällsstörningar finns behov av samverkan mellan olika aktörers beslutsfattare så väl i skadeområde som på övergripande nivå. Samverkan behöver exempelvis kunna ske med statliga räddningstjänster, sjukvård, polis, länsstyrelse och kommuner. RSG kan skicka samverkanspersoner till andra organisationer som komplement till att beslutsfattarna träffas för samverkan. På motsvarande sätt kan RSG ta emot samverkanspersoner från andra organisationer. Det finns också möjlighet för RSG att utse person som ingår i en aktörsgemensam inriktnings och samordningsfunktion.

För att ytterligare utöka ledningskapaciteten eller uthålligheten kan både administrativ personal och lediga ledningsfunktioner kallas in. Även andra räddningstjänster kan medverka i RSG:s räddningsinsatser efter begäran.

8.5 Räddningstjänst under höjd beredskap

Räddningstjänst under höjd beredskap är under utveckling nationellt. Utöver regeringens totalförsvarsbeslut för 2021–2025 pågår ytterligare statliga utredningar som förväntas förtydliga ansvar och finansiering av andra verksamheter som ingår i kommunens och/eller statens ansvar, exempelvis befolkningsskyddet såsom VMA, skyddsrum, utrymningshantering och eventuell hemskyddsorganisation. Det innebär att förväntningar och förutsättningar inte är tydliga i nuläget, men det väntas under kommande år och ge möjlighet för att omsättas i större omfattning.

Länsstyrelsens hotbilda-bedomning utgör en utgångspunkt för kommunerna och kommunens organisation för räddningstjänst. Det kan även aktualiseras framöver kring behov av egen kontinuerlig samverkan och omvärldsbevakning för att ge förutsättningar för aktivering och anpassning samt prioritering av RSG:s förmåga, design och organisering.

Identifierande situationer som kan uppstå som behöver mötas kan handla om oönskade gråzonsaktiviteter i form av påverkan utifrån ökad social oro, pågående dödligt våld (PDV), terror eller annan otillbörlig påverkan på samhällsviktig verksamhet eller pandemier som exemplifieras i FOI:s typfall 5 och följs av angrepp motsvarande FOI:s typfall 4.

Utifrån hot och riskbilden förväntas situationen under höjd beredskap medföra en ökad belastning, vilket i sin tur ökar behovet av prioriteringar kring räddningsverksamhetens uppdrag. Det ställer även ett ökat behov av ledning av räddningstjänstverksamheten och dess förmågor (exempelvis ledning, förrådshantering, bemanning, beredskaper, utrustning, säkerhet, utbildning och övning) samt robusthet under störda förhållanden.

Uppgifter för kommunal räddningstjänst under höjd beredskap enligt LSO 8 kap 2 § har utgångspunkt från det äldre civilförsvarets uppgifter och de skadebegränsande uppgifterna som de statliga (räddnings)enheterna tidigare arbetade med i skadeområden vid höjd beredskap (exempelvis avspärrning, indikering av oexploderad ammunition, sanering, transport av skadade). Några av uppgifterna bedöms idag inte överensstämma med ansvarsprincipen. Det finns uppgifter där kommunens organisation för räddningstjänst ska delta, men förberedelser såsom att planera, utbilda och utrusta inför ligger inte på räddningstjänstens ansvar. Att bistå eller att delta vid en ansträngd skadeplats med stort hjälpbehov och samtidig resursbrist är naturligt om det är möjligt. Utifrån denna bedömning samt nationell utveckling, så behöver RSG avvakta ytterligare beskrivning gällande uppgifter i 8 kap 2 § och utgå från fredstida förmåga.

För att säkra verksamhetens funktion och bemanning så är viss personal krigsplacerade vid RSG. Ytterligare bemanning med frivilliga eller omfördelning från andra kommunala verksamheter som inte uppfattas som samhällsviktiga verksamhet bör beaktas.

Utgångspunkten under höjd beredskap är RSG:s befintliga och fredstida förmåga. Vid förändrad hot och riskbild samt ökande belastning bör organisationen adaptivt förändras eller växlas upp innan förväntad förhöjd belastning och ökande hot och riskbild uppstår. Hur effektivt uppväxlingen kan genomföras beror på planering för förberedda beredskapslager, bemanningsförutsättningar, ledningsorganisation, resurser (enheter, lokaler och depåer) utifrån en säker och robust verksamhet.

9 Uppföljning, utvärdering och lärande

9.1 Planering och uppföljning av verksamheten

RSG följer varje år en bestämd tidsordning för planering och uppföljning både vad gäller löpande verksamhet och målstyrning. På våren utvecklas verksamhetsplanen för nästkommande år. Där återfinns den samlade bilden av RSG:s övergripande målsättningar. Utöver mål för LSO finns i verksamhetsplanen mål för övrig verksamhet riktad till individer och samhälle, bland annat RSG:s verksamhet enligt LBE samt verksamhet inom plan och bygglagstiftning. Även målsättningar för verksamhet som stöd för LSO-uppdraget beskrivs i verksamhetsplanen, till exempel vad gäller medarbetarperspektivet. Beslut om verksamhetsplan fattas i förbundsstyrelse och fastställs i förbundsfullmäktige i juni. På hösten sker arbetet med att ta fram delmål och aktiviteter.

Förbundet lämnar delårsbokslut per 31 augusti och när året är slut skrivs en årsredovisning. Under året sker också dialogmöten med RSG:s ledningsgrupper. Planering och uppföljning sker även löpande. På så vis blir planering och uppföljning en naturlig del av vardagen och bidrar till snabbare omställning och omprioriteringar om så behövs.

Uppföljning kan också ske genom internkontroll av särskilt angelägna områden.

9.2 Lärande från räddningsinsatser

Uppföljningen och lärandet från genomförda räddningsinsatser är ytterligare ett sätt som RSG använder för att följa upp och kvalitetssäkra verksamheten.

En olycka som har föranlett en räddningsinsats ska, enligt 3 kap. 10 § LSO, undersökas för att i skäligen omfattning klarlägga orsakerna till olyckan, olycksförloppet och hur insatsen har genomförts. MSB:s föreskrifter om undersökningsrapporter⁴⁵ anger vad en undersökningsrapport minst ska innehålla. Avslutade undersökningsrapporter ska även skickas in till MSB. Bestämmelsen avser både så kallade händelserapporter och särskilda olycksutredningsrapporter.

RSG bedriver ett aktivt och strukturerat uppföljningsarbete som syftar till att minska risken för att nya liknande olyckor inträffar, mildra konsekvenserna om olyckan ändå uppstår samt att framtida räddningsinsatser ska bli mer effektiva. Uppföljningsarbetet bidrar även till att skapa förståelse och kunskap om olyckor och mänskligt agerande i samband med olyckor. Detta sker i enlighet med lagstiftningens krav men är också en viktig del i det interna systematiska förbättringsarbetet.

RSG dokumenterar alla räddningsinsatser i en händelserapport. Alla händelserapporter läses och värderas. Brister, frågeställningar och erfarenheter som dokumenteras i rapporten fångas systematiskt upp och vidarebefordras inom organisationen, samt till externa aktörer i samhället. Händelserapporterna utgör även grunden för statistiska analyser.

Vid olyckor som kan förväntas ge organisationen speciella kunskaper och erfarenheter kompletteras händelserapporten med en olycksutredning. Dessa utredningar ska utformas utifrån ett skriftligt uppdrag med tydligt syfte, genomförande och plan för redovisning. Utöver en kartläggning av händelsen genererar en olycksutredning oftast rekommendationer, som i dialog med ansvariga beslutsfattare utvecklas till åtgärder.

⁴⁵ MSBFS 2021:5. Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om undersökningsrapport efter kommunal räddningsinsats. Karlstad: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Erfarenheter som finns dokumenterade i händelserapporter, statistikanalyser och olycksutredningar utgör underlag för utveckling och planering av både den förebyggande verksamheten och räddningstjänstverksamheten. Erfarenheterna ligger också till grund för planering av utbildnings- och övningsverksamheten, som en del av kvalitetssäkringen av den operativa förmågan.

Bilagor

Bilaga A: Dokumentförteckning

Bilaga B: Beskrivning av samråd

Bilaga C: Hamnar och dess gränser i vatten